

שיחות קודש

שיעורים בספה"ק 'שפת אמת'
שנמסרו ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פסח - תשפ"א

©

כל הזכויות שמורות
אין להעתיק ללא אישור
בכתב מהמוציא לאור.

טלפון להערות ותיקונים:

0527673016

או במייל:

5701555@okmail.co.il

מכון נתיבות

החסידות - ספינקא

רחוב הרב יעקב

לנדא 11

בני ברק

הקונטרס יצא לאור
על ידי הרב יצחק טווערסקי
שליט"א

פסח.....ז

שיעור א'.....ז

ז כמה דיוקים על הרשע ועל הטעות שלו.....ז

ז אדם צריך לדעת שהוא ג"כ רשע.....ז

ז קושית השפ"א על יד חזקה.....ז

ז הקב"ה הכניס לעולם שזה יתנהג עם סדר.....ז

ז גאולה שבני ישראל לא ראוים לזה הקב"ה צופה על העתיד.....ז

ח בני ישראל הם בחינת אהיה והאבות בחינת הוי-ה.....ח

ח חזק יד נקרא כשאתה לא ראויה לזה.....ח

ח להיכנע זה לא חולשה אלא גבורה.....ח

ח הרשע שואל שתי שאלות.....ח

ט יש גאולה פיזית וגאולה רוחנית.....ט

ט גאולה נפשית זה עבודה למשך כל החיים.....ט

ט כל מצוה שעושים בזה יוצאים ממצרים.....ט

ט כדי לצאת ממצרים הקב"ה הכניס לנו גדלות שני.....ט

ט הרשע רצה רק לקבל קמחא דפסחא.....ט

י כדי לצאת ממצרים צריכים את המצוות.....י

י אדם נברא על החר.....י

י אדם צריך לדעת שיציאת מצרים היה מתנה בשבילנו.....י

יא בני ישראל היו מוכנים להמשיך ולצאת ממצרים כל שנה מחדש.....יא

יא הרשע אומר שלא היינו במצרים לא פיזית ולא נפשית.....יא

יא הטעיות של הרשע.....יא

יא הקב"ה מחשיב כל פעולה קטנה שיהודי עושה.....יא

יא הקב"ה לא סופר העלחות אלא מאמץ.....יא

יב הגאולה הייתה על שם העתיד.....יב

יב הקב"ה לא מחכה למאה אחוז אלא אפילו למאמץ קטן.....יב

יב מי שחי שהוא שקר הוא נקרא אמת.....יב

יב סיפור עם הרה"ק רבי אלימלך זי"ע והרה"ק רבי זושא זי"ע.....יב

יג אלו שחושבים שהקב"ה מחכה להעלחות נשארו במצרים.....יג

יג בכל פעולה קטנה יוצאים ממצרים נפשית.....יג

שיעור ב'.....יד

יד יותר קשה להוציא מצרים מבני ישראל.....יד

יד כל זמן שלא יצאנו פיזית קשה לעשות תשובה.....יד

יד מה שהולך מיד אין לו קיום.....יד

יד כדי להגיע לגדלות שני צריכים לבנות אותו.....יד

טו אדם שמתנתק מהחלק הרוחני לא צריכים להוציא אותו ממצרים.....טו

טו הסיפור עם הרה"ק מטשורקוב זי"ע.....טו

טו כדי לצאת מגלות הנפש צריכים לעעוק.....טו

טו צעקה הוא הכי גבוה.....טו

טז כשזה כואב צועקים.....טז

טז דברי המדרש על בכורות.....טז

טז	צריכים לקחת את הכאב ולהפוך אותו לצעקה.....
טז	ככל שיהיה מיצר יותר יהיה מרחב יותר.....
טז	אדם שצועק מגיע לאן.....
יז	לפי גודל הכאב ככה יצאו ממצרים.....
יז	ככל שחיים מצרים יותר צועקים יותר.....
יז	הקב"ה אמר שלא צריכים לצעוק יותר ואפשר לצאת ממצרים.....
יז	יהודי צריך לדעת שהכוח שלו הוא בפה.....
יח	הקב"ה הכין אותנו למצרים של כל הדורות.....
יח	אדם שחי שכל דבר הוא רחמים זה יציאת מצרים.....
יח	להחזיר את העצות שיש לך לעצת ד' ואז היא תקום.....
יח	כאב צעקה שחרור.....
יט	צעקה מביא ישועות.....
יט	צריכים להרגיש את המרור.....
יט	צריכים לצאת לפעלד ולדבר עם חבר.....
יט	ככל שאתה חי את חטאתי מגיעים לשויתי ד'.....
יט	לראות את הטוב שבעיני.....
כ	התנאים הללו היו צועקים ובוכים להקב"ה.....
כ	הרשע לא קולט שיש כאן שמחה רוחני.....
כ	אדם שחי עם הקב"ה סוגר את הפיו של החבר.....
כ	אדם שצועק מגיע לשיא הביטול להקב"ה.....
כא	שיעור ג'
כא	דברי רש"י ורמב"ן על לחם עוני.....
כא	עוד שתי פירושים בלחם עוני.....
כא	מצה הוא בלי שום דבר לחם הוא מעורב עם עוד דברים.....
כא	עשירה נקרא שזה מעורב בעוד דברים.....
כב	מי שמפשיט את עצמו הוא נקרא עשיר.....
כב	היציאה לחירות נקרא לצאת מהשעבוד.....
כב	אדם שתלוי במישהו הוא לא בחירות.....
כב	אדם צריך להודות גם על הגלות.....
כג	ההשתלשלות של בני ישראל למצרים.....
כג	אחרי שמייבשים אותנו מגיעים לגאולה.....
כג	בלי מצרים לא ידענו מה זה נקרא להתקרב להשי"ת.....
כג	הקב"ה הכניס אותנו לכור הברזל שנגיע לבירור אח"כ.....
כג	יעקב אבינו ידע שעל ידי מצרים מגיעים להקב"ה.....
כד	היצר הרע היה מוכן לתת לו כסף העיקר שיבוא לעד שלו.....
כד	רק על ידי הגלות מגיעים לגאולה.....
כד	חייבים לעבור בישול ואז אפשר להגיע לגאולה.....
כד	הגלות היה כדי להגיע לחיות שפלים ונכנעים להקב"ה.....
כה	רק על ידי העינוי מגיעים לחוקך.....
כה	שפע בלי קושי לפני זה לא מחזיק מעמד.....
כה	צריכים לעזוב את הכל וללכת לעבוד.....
כה	כל הרעות שבעולם הוא להכניע את האדם.....

- כה..... סיכום מה שלמדנו עד עכשיו.
- כה..... כמה קושיות על ליל הסדר.....
- כו..... העיקר מכל הדרך הוא לקבל עול מלכות שמים.....
- כו..... העיקר הוא רגע של הקבלה.....
- כו..... קבלה גשמיות לא מחזיק מעמד.....
- כו..... שיעור ד'.....**
- כו..... שיטת הראשונים ושיטת מהר"ל בענין לחם עוני.....
- כו..... שיטת השפ"א בענין לחם עוני.....
- כו..... עיקר הגלות הוא להיות שפלים ונכנעים להשי"ת.....
- כו..... נפילה הוא הזדמנות להגיע להכנעה.....
- כה..... בני ישראל היו מוכנים לעזוב את מלכות פרעה וללכת להקב"ה.....
- כה..... עיקר הוא קבלת עול מלכות שמים גם הזכויות וגם החובות.....
- כה..... שלושה דרכים לדעת אם קבלת עמ"ש היה בשלימות או לא.....
- כה..... העיקר ליישם את יציאת מצרים עם כל הכוח.....
- כט..... מצוה שעושים בשמחה נשאר לעולם ולנצח.....
- כט..... עיקר שמחת יציאת מצרים היה קבלת מלכותו יתברך.....
- כט..... להתחיל את היום עם תורה ותפילה.....
- כט..... הגלות הוא העיקר ולא הגאולה.....
- ל..... בניסן חוזרים להיות שפלים ונכנעים.....
- ל..... על ידי מצרים הגענו למעלות אחר כך.....
- ל..... העיקר לדעת כמה שפלים אנחנו וכמה אנו לא יכולים שום דבר.....
- ל..... יש ראשית של הגויים וראשית של בני ישראל.....
- ל..... ראשית של עמלק היה בשביל קמחא דפסחא.....
- לא..... אדם שחי עם הקב"ה לא משנה מי הראשון ומי אחרון.....
- לא..... המן חי את הכמות ומרדכי את האיכות.....
- לא..... אדם חי עם הסכנה לא נופל.....
- לא..... צריכים שמירה על הראשית.....
- לב..... דברי המדרש על התרומה שנאבדה בבית הקברות.....
- לב..... אדם שחי עם הקב"ה מוציא בזה את התרומה מבית הקברות.....
- לב..... רק בני ישראל הם ראשית.....
- לב..... ביציאת מצרים נהיה תיקון לכל העולם.....
- לב..... עיקר יציאת מצרים הוא לבנות את הנפש.....
- לג..... על ידי העשר מכות מגלים את עשרת הדברות.....
- לג..... יהודי יש לו כוח להיכנע לעצמו ולדורות ולכל העולם.....
- לג..... בליל הסדר מגלים את האמת שנהיה ביציאת מצרים.....
- לד..... שיעור ה'.....**
- לד..... קושית הזוה"ק על הבטחת הקב"ה לאברהם אבינו.....
- לד..... דברי הזוהר הק'.....
- לד..... תירוץ הזוהר הק'.....
- לד..... הקב"ה הכניס אותם לשערי קדושה.....
- לה..... להכניס אותנו לקדושה לא היה בתנאי.....
- לה..... עיקר השבח הוא על הגלות ולא על הגאולה.....

לה	מהו הכוונה ברכוש גדול
לה	כשהגוף מתעקש נוצר כאב עצום
לו	אדם צריך לזהות בתוך הכאב הארה חדשה משמים
לו	אין מושג של אחר כלל
לו	ככל שיש סכנה יותר מרווחים יותר
לו	רק הקב"ה יכול להוציא אותם ממצרים
לו	על ידי רווח והפסד משנים חשיבה
לו	הקב"ה היה חייב להכניס אותנו למ"ט שערי טומאה
לו	היום יש לנו ניסיונות שלא היה פעם
לו	אדם שחי עם הקב"ה הוא בחינת ארץ ישראל
לח	קושית האור החיים הק' על זמן הגאולה
לח	אם היו יוצאים לפני זה היו מפסידים את הבירור
לח	בימים אלו כבר נפתח שער החמישים
לח	רק על ידי התורה אפשר להיכנס לשער החמישים
לט	הקב"ה הכניס אותנו לטומאה כמה שאפשר
לט	צריכים להודות על מ"ט שערי טומאה
לט	בשבת הבאה יהיה אורות גדולים מאוד

פסח

שיעור א'

יום א' ח' ניסן

כמה דיוקים על הרשע ועל הטעות שלו

איתא בשפ"א (פסח - תרמ"ז) בהגדה רשע מה אומר, לכם ולא לו כו', כפר בעיקר כו'. כל שנה יש לנו רשע חדש. אומרים שהרשע של שנה שעברה השנה הוא כבר חכם. ובאמת צריכים אנו להבין מה הבעיה של הרשע בדיוק ובמה הוא כ"כ רשע. ועוד למה עושים לנו דברים מפחידים כמו הקהה את שיניו. ועוד למה אומרים עליו שהוא כפר בעיקר האם עד כדי כך. ועוד צריכים להבין את הבעיה ולזהות את זה אצלי איפה אנחנו נמצאים באותו סיפור.

אדם צריך לדעת שהוא ג"כ רשע

ר' אשר היה אומר אף אתה הקהה את שיניו אדם צריך לדעת שהוא בעצמו ג"כ רשע בדיוק כמוהו, וברגע שאדם חי שהוא ג"כ רשע הוא יכול להתחבר לרשע ולעזור לו, אבל כל זמן שאתה לא חי שאתה רשע אז תיידע שאתה מסוגל להגיע לאותו שאלות כמו הרשע, וממילא אתה לא יכול לעזור לשני וכמובן לא לעצמך.

קושית השפ"א על יד חזקה

וכדי להבין יותר עומק מה הבעיה של הרשע יש כאן כמה מהלכים. השפ"א הולך כאן עם מהלך הענין הוא, כי עיקר גאולת מצרים שכתוב ביד חזקה כו'. ומהו הכוונה ביד חזקה, האם שייך אצל הקב"ה ביד חזקה, הלא אצל הקב"ה הכל נעשתה בשנייה אחד בדבר ד' שמים נעשו ולא צריכים ביד חזקה, וגם אצל הקב"ה אין מושג שהוא צריך להתאמץ לעשות משהו א"כ מהו הכוונה ביד חזקה?

חזק"ה חכמים לעולם שזה יתנהג עם סדר

אלא מסביר הקדושת לוי הקב"ה ברא את העולם עם סדר מסוים איך שהעולם צריך להתנהג, אלמלא מוראו איש את רעהו חיים בלעו, דהיינו מה מחזיק את העולם סדר שזה חוק ומשפט, וברגע שהיו צריכים להוציא את בני ישראל ממצרים לא היו יכולים ללכת לפי חוק ומשפט, והיו צריכים ללכת עם רחמים, ובשבילו זה היה ביד חזקה, כי הקב"ה היה צריך ללכת מעבר לסדר הרגיל שלו שזה הולך על חוק ומשפט וברגע שהיה צריך לשנות את זה היה ביד חזקה.

וז"ל: כי הנה אנו מתפללים בכל יום וגאלנו כו' כי גואל חזק אתה. יש לדקדק למה לנו לשפת יותר כי גואל חזק אתה הוי ליה למימר כי גואל אתה, כי איך שייך אצל הקדוש ברוך הוא התחזקות.

גאולה שבני ישראל לא ראויים לזה חזק"ה צופה על העתיד

כי הנה יש שני גאולות, היינו גאולה אחד, כשיש בהם תורה ומעשים טובים אז הם ראויים לגאולה, נמצא בזה אין הקדוש ברוך הוא צריך לעשות גבורות לזו הגאולה כיון שהם ראויים

לכך. ויש עוד גאולה שהקדוש ברוך הוא גואל אף שאינם ראויים לגאולה, נמצא בזו הגאולה צריך הקדוש ברוך הוא לעשות גבורות. והנה כשהיו ישראל במצרים לא היה בידם תורה ומעשים טובים שיהיו ראויים לגאולה, אך הקדוש ברוך הוא לא השגיח על המעשים שיש בהם עכשיו, רק הקדוש ברוך הוא צפה על העתיד להיות, שיקבלו ישראל את התורה והמצווה בהר סיני.

בני ישראל הם בחינת אהיה והאבות בחינת הוי-ה

וזה נמי שאמר משה להקדוש ברוך הוא הנה אנכי בא אל בני ישראל כו', שמשה שאל את הקדוש ברוך הוא איזה מידה יש לך עתה שאתה רוצה לגאול אותם, כי לפי המעשים שלהם אינה ראויים לגאול. ויאמר לו הקדוש ברוך הוא, שעתה אני בשם אהיה, מה שעתיד להיות, אף על פי שעכשיו אינם ראויים, אני משגיח על העתיד להיות, שיקבלו ישראל את התורה, אבל אצל האבות אני משגיח בשם הוי-ה, על המידות שיש להם עתה.

חזק יד נקרא כשאתה לא ראוי לזה

ובזה יבואר הדקדוק הנ"ל מה שאנו אומרים בתפילה כי גואל חזק אתה, כלומר אפילו אין אנו ראויים לגאול, כי מלת חזק מורה שצריך להתחזק על מידותיו, כי איזה גבור הכובש את יצרו, כלומר אם מתחזק על מדותיו נקרא גבור. וכן כשעושים איזה דבר שאינה ראוי לעשות נקרא חזק יד, כלומר שהתחזק את עצמו ועשה בעל כרחו, כי דבר שראוי לעשות אינה נקרא חזק יד, כי כן ראוי לעשות ואינו בעל כרחו, לא כן העושה דבר ואינו ראוי לעשות ועושה בעל כרחו נקרא חזק יד, שצריך להתחזק נגד מידותיו.

להיכנע זה לא חולשה אלא גבורה

להיכנע זה לא חולשה אלא גבורה א"כ אפילו שהקב"ה היה צריך לקחת ריזיקה כי אולי לא נעמוד בזה בסוף עכ"ז עשה בחוזק יד והוציא אותנו משם. וזה וגאלנו למען שמך כי גואל חזק אתה, כי כשיגאלם מצד זכיות ומעשים טובים אינם נגאלים למען שמו, אפס אם נגאלים אפילו אין ראויים לגאול נגאלים למען שמו הגדול, וזה וגאלנו מהרה למען שמך אפילו אם אין אנחנו ראויים לגאול, כי גואל חזק אתה, והתחזק על מדותיך.

הרשע שואל שתי שאלות

[נחזור לשפ"א שהתחלנו]. הרשע שואל אם מצרים היה לפני אלפי שנה א"כ מה זה קשור אלינו היום הלא לא היינו שם כלל, ועוד להתיישב לליל הסדר ולעשות יום טוב ומשתה ושמחה מה רוצים מאתנו למעשה. האמת הוא שלא צריכים להיות רשע כדי לחשוב כן, אבל מי שחי ככה הוא כופר בעיקר, כי גם אז היינו יכולים לשאול אותו שאלה כי היינו אז במ"ט שערי טומאה והיה מצב של הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי ע"ז, ועכ"ז אמר לנו הקב"ה לקחת טלה ולשחוט אותו ולשום דם על המשקוף, ובאמת אלו ששאלו את השאלות האלו שזה לא שייך לעשות כן מצות כשאנחנו עדיין במצרים באמת נשארו שם ולא יצאו משם, לפני שנה מי היה מאמין ששנה הזאת נוכל לשבת ביחד בליל הסדר אנשים חשבו שהעולם הולך להיגמר, וגם עכשיו עוד לא יודעים מה מחכה לנו.

יש גאולה פיזית וגאולה רוחנית

פירוש, שהשי"ת עשה שיהיו בני ישראל עצמן ראויין לגאולה, הקב"ה החליט שאני לא מסתכל עליהם מה שהם עכשיו אלא אני גואל אותם על מה שהם עתידים להיות, דיש שתי גאולות מצרים, פיזית ורוחנית, נכון שהקב"ה הוציא אותנו אז ממצרים פיזית אבל נפשית זה נשאר לנו עד היום לצאת כל שנה עוד קצת ממצרים נפשית, אומרים קרבה אל נפשי גאלה כל גלות הגוף בא מגלות הנפש, גאולת מצרים הפיזית כתוב שלא תראו אותם יותר עד עולם, אבל את מצרים נפשית זה נשאר לנו לסדר עד ביאת משיחנו.

גאולה נפשית זה עבודה למשך כל החיים

הבעל התניא אומר שכתוב בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, והסביר שלא רק בכל דור ודור אלא בכל יום ויום. דהיינו שהיה שתי סוגי מצרים היה מצרים הפיזית והיה נפשית, והעיקר הוא לצאת נפשית משם כי פיזית יצאנו משם פעם אחד לתמיד אבל נפשית על זה יש לנו עבודה כל יום מחדש, כל פעם שיהודי עושה מצוה בכלל ובפרט וקבלת עול מלכות שמים בק"ש שבה מקבל וממשיך עליו יחודו ית' בפירוש באמרו ד' אלקינו ד' אחד. וכמש"ל כי אלקינו הוא כמו אלקי אברהם וכו' לפי שהיה בטל ונכלל ביחוד אור א"ס ב"ה רק שאברהם זכה לזה במעשיו והילוכו בקודש ממדרגה למדרגה. כמ"ש ויסע אברהם הלך ונסוע וגו'.

כל מצוה שעושים בזה יוצאים ממצרים

אבל אנחנו ירושה ומתנה היא לנו שנתן לנו את תורתו והלביש בה רצונו וחכמתו ית' המיוחדים במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד והרי זה כאילו נתן לנו את עצמו כביכול. א"כ בכל פעולה שיהודי עושה בזה הוא יוצא בעוד נקודה ממצרים ובעוד נקודה משם. וזה אני ד' אלקיכם, כל פעם שיהודי חי שכל דבר זה מאת הקב"ה בזה יוצאים ממצרים. ומשום הכי כתוב יציאת מצרים בקריאת שמע, כי כל פעם שיהודי קורא קריאת שמע בזה יוצאים ממצרים.

כדי לצאת ממצרים הקב"ה הכניס לנו גדלות שני

הרשע הבין שיצאנו ממצרים, אבל הוא חשב שיש רק מצרים פיזית ומשום הכי יצא משם ואמר להקב"ה תודה רבה על העזרה והלך הלאה, אבל האמת הוא שיש כאן עוד מצרים שזה לצאת משם נפשית ג"כ וזה עד ביאת משיח, בזה שהקב"ה הוציא אותנו פיזית זה לא התכלית כי העיקר הוא בגלל החלק הרוחני שהייתם שם ואז זה צריכים להוציא משם, ולחכות עד שהקב"ה יוציא אותנו גם מזה אתם יכולים לחכות, ורק בליל התקדש החג היות שהיה על מצות ומרורים אז הקב"ה נתן לבני ישראל ד' כוסות והרבה מוחין של גדלות שני שזה מקבלים רק בגיל ארבעים, אבל זה היה רק לזמן קצר וכדי להוציא אותם משם ומיד אח"כ לקח מהם את זה ועד היום הזה אנחנו ממשיכים לצאת ממצרים כל יום עוד נקודה ועוד נקודה, נכון שממצרים הפיזית יצאנו כבר אבל מהחלק הנפשית זה עדיין נמצא.

הרשע רצה רק לקבל קמחא דפסחא

א"כ אדם צריך כל פעם לעשות שתי פעולות קודם לצאת משם פיזית וגופנית ואח"כ לדעת שגלות הגוף מגיע מגלות הנפש והעיקר להוציא את הנפש משם. א"כ אומרים לרשע כל אלו

שהיו שם ולא היו מוכנים לקבל את העבודה הזאת לנצח נצחים ולקבל את הענין של יציאת מצרים כל שנה מחדש והודיעו מראש כי באים לליל הסדר אבל הכוונה זה הקמחא דפסחא אז לא תפסתם את הנקודה אלו באמת נשאר במצרים, אילו היה שם לא היה נגאל, דהיינו אתה כבר מודיע שמעניין אותך רק החלק הגופני ולא החלק הרוחני, העיקר שהקב"ה נתן לך קמחא דפסחא הוא כדי שתוכל לעשות את הפסח באופן רוחני ואין לי בעיה שיש לך מספיק עד תשעה באב, אין לי שתעשו סעודות ותהנו אבל העיקר להוציא אתכם אז פיזית אבל העיקר להגיע לחלק הרוחני אח"כ.

כדי לצאת ממצרים צריכים את המצוות

כי עיקר גאולת מצרים שכתוב ביד חזקה כו', פירוש, שהשי"ת עשה שיהיו בני ישראל עצמן ראויין לגאולה. אני מבקש ממכם רק פעולה קטנה ואני כבר יפתח לכם הרבה יותר, כי כדי להגיע ליציאת מצרים נפשית זה לא הולך בשנייה אחד, לצאת טכנית זה בשנייה אחד יוצאים, אבל הבעיה לא נפטרה כי העיקר הוא גאולת הנפש, אנכי ד' אלקיך אז אשר הוצאתיך מארץ מצרים ובשביל להגיע לזה לצאת גם נפשית צריכים את כל המצוות, וברגע שאדם נכנס לליל הסדר במחשבה שיש לו עכשיו בחינה שהוא עדיין במצרים נפשית אמנם לא טכנית אז הוא מחובר לליל הסדר.

אדם נברא על ההר

וכמו שאמר הרה"ק רבי מיכל מזלוטשוב זי"ע במשל על אדם שנברא על ההר, דהיינו הם היו למטה וכשעלו נרדם וכשהוא מתעורר אומר לו הבעל עגלה שאנחנו כבר על ההר, אומר לו אותו אדם שאנחנו עדיין למטה, אומר לו הבעל עגלה אני אומר לך שנרדמת ואנחנו על ההר, וככה הלך וויכוחים כל הזמן. דהיינו אדם נברא על ההר הזה והוא לא יודע שנכון שיצא כבר פיזית אבל עדיין נשאר לו עבודה אין סופית של נפשית לצאת משם וזה כל שנה מחדש. כל דבר הוא זכר ליציאת מצרים כל המצוות הם זכר ליציאת מצרים, כי כל פעולה שאדם עושה בזה הוא יוצא ממצרים, אבל צריכים את אמונה לדעת שיצאנו רק פיזית ולא נפשית, ודבר שני לדעת שכל מצוה שעושים בזה אנו יוצאים כל פעם בעוד נקודה ממצרים במשך כל השנים עד ביאת משיח.

אדם צריך לדעת שיציאת מצרים היה מתנה בשבילנו

אלא הקב"ה עשה אתנו טובה, כי למה אתה מוציא אותם פיזית אם הם עדיין נשארים שם נפשית, אלא הקב"ה החשיב את זה כאילו שאנחנו עשינו את זה ושזה מגיע לנו, כמו שכתוב **בעבור זה שאקיים מצותיו.** הוא היה מוכן להוציא אותנו פיזית אפילו שאנחנו עוד לא יצאנו משם נפשית, כי הוא ידע שעוד נעשה מצוות ומעשים טובים ונשב ביחד כל יום ונלמד ספר שפת אמת, ועל החשבון הזה הוציא אותנו כבר אז פיזית ונפשית אנחנו משלימים עד עצם היום הזה. אבל הרשע צועק מה יש לנו עם סיפור שהיה לפני אלפי שנה, אבל הוא לא קולט שזה היה בשבילו מתנה כדי שתוכל לעבוד נפשית היום, אבל ברגע שאתה רק לוקח את התלוש והולך הלאה ואתה עסוק כל היום איפה אפשר להשיג עוד תלושים והנחות של כל מיני קמחא דפסחא זה לא נקרא שאתה יוצא נפשית ממצרים, ואדם צריך לראות לבנות את עצמו שלא יהיה בגלות הנפשית הזאת רק לגאול את עצמו משם.

בני ישראל היו מוכנים להמשיך ולצאת ממצרים כל שנה מחדש

כמו שכתוב אהיה, שהגם שלא היינו ראוי, ראה השי"ת מה שראויים לקיים אחר כך בכל הדורות עד לעתיד, הקב"ה ראה שבני ישראל מוכנים לקבל ולהמשיך את היציאה ממצרים עד ביאת משיח, נמצא זה שיצאת ממצרים לפני אלפי שנה היה רק פיזית אבל נפשית נמשך עד היום הזה, יש חלק יציאת מצרים בכל דור ודור ממש. כל פעם שיש לאדם מיצר צער או צרה ואז אדם לא מסוגל להפעיל את המוח, אבל העיקר הוא אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ואדם צריך להגיע להכרה שכל מצרים היה רק כדי לקיים את המצוות ולא להאשים אף אחד ולא להיכנס לכעס לשון הרע רכילות רציחה, אלא הפוך לחפש דרכים איך לצאת ממצרים, זה נקרא יציאת מצרים.

הרשע אומר שלא היינו במצרים לא פיזית ולא נפשית

וזה הבעיה של הרשע שאומר מה אתם רוצים ממנו אנחנו לא היינו במצרים כלל לא פיזית ולא נפשית, וזה הרשע שאומר מה העבודה כו' לכם, פירוש, שאנחנו לא היינו במצרים ואין לנו לשמוח בזה, ולכן כפר בעיקר הגאולה. כי זה שהוצאתי אתכם פיזית משם לא היה העיקר אלא שתמשיך הלאה לצאת כל שנה גם נפשית ממצרים, וכל זמן שאדם לא עסוק להוציא גם את החלק הנפשית משם עוד לא התחיל להבין מה זה יציאת מצרים.

הטעות של הרשע

יש שתי טעויות של הרשע, דבר ראשון שחושב שזה כבר היה וזה לא שייך להיום זה כבר היסטוריה והוא מחפש למעשה, אבל זה לא נכון כי אולי יצאת פיזית אבל נפשית עוד לא יצאנו משם כלל וזה עבודה שלנו לכל החיים. ועוד טעות שיש לו שהוא לא מבין אם בני ישראל היו אז במי"ט שערי טומאה אז א"כ למה לקחו כבש ושחטו אותו ואח"כ שמו את הדם על המשקוף ובוזה יצאנו ממצרים והוא לא מבין איך זה מספיק למצב שהיה אז.

הקב"ה מחשיב כל פעולה קטנה שיחודי עושה

גם זה עצמו שחושב שהיתה נס שלא מצד צירוף מעשה בני ישראל, והם טוענים שאפילו שבני ישראל לא היו עושים שום דבר היו ג"כ יוצאים משם בעל כרחך, זה נקרא כפירה, כי הקב"ה רוצה שתיידע שביד חזקה הוציא את בני ישראל ממצרים, וביד חזקה דבר ראשון הוא הוציא אותם ממצרים אפילו שעוד לא היו ראויים לכך, כי אז הוציא אותם רק פיזית ולא נפשית, ודבר שני הקב"ה החשיב את הפעולה הקטנה שבני ישראל עשו אז במצרים, שזה נקרא דמי רצינות.

הקב"ה לא סופר הצלחות אלא מאמץ

כי הקב"ה לא סופר הצלחות אלא את המאמץ שהיה לך, היום נותנים לכולם מאה אחוז על הידע, ויכול להיות שאחד התאמץ מאוד חזק ועכ"ז קיבל ציון חלש מאוד לעומת זאת יש אחד שלומד מיד בלי שום התאמצות ומוציא מאה במבחן, אבל היום סופרים את הידע ולא את המאמץ, הקב"ה אמר שאני מדבר על הנפש ששם אין מאה אחוז כלל, אלא שזה עבודה לכל החיים, וזה נקרא כפירה כי הם חשבו שלא היה מצדם כלום אבל האמת שאצל הקב"ה כל מאמץ קטנה נחשב לדבר גדול מאוד.

הגאולה הייתה על שם העתיד

כי הגאולה היתה בכוח בני ישראל גם כן, כנ"ל. כי אני צרפתי את אהיה אשר אהיה שזה העבודה שתעשו בהמשך ובכוח זה יצאתם עכשיו ממצרים, אפילו שעוד לא הייתם שם כלל אבל הגאולה היתה על שם העתיד.

הקב"ה לא מחכה למאה אחוז אלא אפילו למאמץ קטן

ולכן הקהה את שיניו, כי לכם ולא לו, הרשע שאל שתי שאלות אחד מה זה קשור לנו סיפור מלפני אלפי שנה, ועוד מה זה יעזור הפעולה הקטנה שעשו אז במצרים, ולכן הקהה את שיניו אם כן הוא עצמו מוציא מפיו היפוך שאלתו, כמ"ש בעבור זה עשה ד' לי, ולא לו, כי היות שהיינו מוכנים לעשות את הפעולה הקטנה הזו בזכות זה נגאלו, לפעמים אני נכנס לבית המדרש אבל אני יודע שזה לא יהיה במאה אחוז, לפעמים אני ניגש לסדר ואומר לעצמי שאולי אני לא יכוון את כל הכוונות שצריכים לכוון אולי אני לא יקבל מאה אחוז במבחן, אבל הקב"ה לא מחכה למאה אחוז אלא למאמץ קטן ומשם הקב"ה ממשיך לך כל השפעות, ואם בני ישראל היו מחכים שם עד שיגיעו למאה אחוז לא היו יוצאים משם אף פעם.

מי שחזי שהוא שקר הוא נקרא אמת

ר' אשר אמר מי שחי שהוא אמת זה השקר הכי גדול, ומי שחי שהוא שקר אבל הוא עושה כמה שיכול לעשות זה נקרא אמת. הרשע מחפש את האמת ובסוף היה בשקר ולקח את האמת בשביל השקר שלו, יעקב אבינו היה הפוך הוא חיפש את האמת נכון שעבד את הקב"ה בשקר אבל הכל היה כדי להגיע לאמת אח"כ. כל אחד מתיישב לליל הסדר עם כל הכוח ומכין את עצמו לפני זה ועושה שהכל יהיה הכי מהודר שיכול להיות, אבל האמת שהוא לא יודע אפילו מה שאומר שם, אבל זה עצמו שעושה זה מסירות נפש וזה מה שהקב"ה רוצה.

סיפור עם הרה"ק רבי אלימלך זי"ע והרה"ק רבי זושא זי"ע

מסופר שהרה"ק רבי אלימלך זי"ע והרה"ק רבי זושא זי"ע הגיעו פעם אחד לאיזה עיירה, ומצאו אדם שיושב למעלה בבודעם, ושאלו אותו האם אפשר לעלות אליו, ואמר בסדר, וראו שהוא אוזן כבר בהושענות, ואמר להם שהוא מתפלל כל יום את כל הסיפור מהתחלה עד הסוף, והסביר שאבא שלו השאיר לו סידור בירושה והוא לא יודע מה זה בכלל ומה המילים שם, והחליט להגיד הכל מהתחלה ועד הסוף גם ראש ויום כיפור גם חנוכה ופורים וגם הגדה של פסח ושיר היחוד ותהילים ועוד דברים שכתוב שם, ואמר להם שזה לוקח לו כמעט כל יום כי זה הרבה להגיד וממילא הוא שם למעלה כמעט רוב שעות היום.

והם שמחו שהקב"ה זימן אותם לכזה מקום, ואמרו לו שמוכנים ללמד אותו איך מתפללים, ולקחו את הסיפור וסימנו לו בדיוק מתי אומרים כל דבר, ועשו סדר שזה יום חול ובזה יש שחרית מנחה ומעריב ויש שבת ויום טוב וימים טובים וכן הלאה, והוא היה שמח שמעכשיו הוא יתפלל כמו שצריך והצדיקים הלכו לדרכם והיו שמחים שעזרו ליהודי איך להתפלל.

למחרת בבוקר קם והיה כולו שמח שמעכשיו הוא כבר יודע בדיוק מה להתפלל וכמה והכל מסודר לו, אבל כשעלה למעלה לבודעם נשמט הסיפור מידו ונפל למטה וכל הסימניות נפלו ומעכשיו הוא כבר לא יידע מה לעשות כאן. מיד קם והתחיל לרוץ אחרי הצדיקים שהיה אצלו אתמול, ורץ רץ הרבה זמן עד שכבר ראה אותם מרחוק, והגיעו לאיזה נהר והרה"ק רבי

אלימלך זי"ע הושיט הגארטעל שלו וככה עבר את הנהר, ובסוף ראה איך שהם עברו את הנהר והחליט לעשות אותו דבר תפס את הגארטעל שלו כדי לעבור בזה את הנהר, ובסוף השיג אותם בצד שני.

ואמר להם מה יהיה כאן כל הסימניות נפלו ואני עוד פעם לא יודע איך להתפלל וכמה ומה יהיה, אמר לו הרה"ק רבי זושא זי"ע איך הגעת עד לכאן הרי היו צריכים לעבור נהר לפני זה, ענה אותו יהודי אני באמת לא יודע רק ראיתי איך שאתם עוברים עם האבנט שלכם אז החלטתי ג"כ לעבור באותו דרך. אמר לו רבי זושא א"כ ככה תמשיך להתפלל איך שאתה התפללת עד עכשיו ולא דברנו מה שדברנו.

אלו שחושבים שהקב"ה מחכה להצלחות נשארו במצרים

דהיינו הקב"ה מחכה מכל אחד רק את המאמץ שלו. אילו היה שם לא היה נגאל, אם אתה לא מאמין שהקב"ה מחכה ומקבל כל מאמץ קטן שכל אחד עושה אז באמת אתה נשאר שם, כי אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, שהגאולה היתה מצדנו גם כן כנ"ל. אבל אתה החלטת שאין לי מה לעשות את הפעולה הקטנה הזאת כי ממילא לא יהיה כאן כלום.

בכל פעולה קטנה יוצאים ממצרים נפשית

לכן כתיב וראה את הדם כו', ברש"י שם: וראיתי את הדם, הכל גלוי לפניו, אלא אמר הקב"ה נותן אני את עיני לראות שאתם עסוקים במצותי ופוסח אני עליכם. העיקר שתעשו את הפעולה הקטנה שלכם ובשבילי זה יהיה פעולה גדולה. שרצה שיהיה הגאולה על ידי מעשה בני ישראל בעצמם. אבל אדם שחי שפעולה קטנה לא חשוב כלל לפני הקב"ה א"כ גם אז לא היית עושה ככה, ואז הייתם נשארו במצרים. אבל הכוח של יהודי הוא לדעת שכל פעולה קטנה שעושים במשך היום הוא נחשב מאוד לפני הקב"ה, בכל דרכיך דעהו כל פעם שחושבים על הקב"ה ועושה מצוה שומר על העניים ועל הפה ועושה מצות עשה זה נקרא פעולות של יציאת מצרים נפשית וזה עבודה לכל החיים עד ביאת משיח.

שיעור ב'

יום ב' ט' ניסן

איתא בשפ"א (פסח - תרמ"ז) שאלנו אתמול מה הבעיה של הרשע ומה הטעות שלו. אתמול אמרנו דבר ראשון שהוא לא מבין איזה שייכות יש לו ליציאת מצרים, כי הלא זה היה לפני אלפי שנה והיום זה כבר בהיסטוריה ומה אתה רוצה ממנו עכשיו. דבר שני הקב"ה אמר אז לעשות פעולה פשוטה לשחוט כבש ולזרוק את הדם על המשקוף ובוזה יצאו ממצרים, הרשע לא מבין איך עם כזה פעולה פשוטה אפשר לצאת משם.

יותר קשה להוציא מצרים מבני ישראל

אבל אמרנו אתמול שיש שתי סוגי יציאת מצרים, יש להוציא אותם פיזית ויש להוציא אותם נפשית, יש להוציא את בני ישראל ממצרים ויותר קשה הוא להוציא את מצרים מבני ישראל, לצאת פיזית הקב"ה עשה את זה בשנייה אחד אבל זה עוד לא יציאת מצרים עד הסוף כל זמן שאתה לא משנה את החשיבה שלך, כי עדיין נשאר לצאת משם נפשית ולדעת שאנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, כל פעם שיהודי עושה מצוה מיד הוא הופך בזה את החומרי לצורה ואת הגשמי לרוחני ובוזה הוא יוצא ממצרים של נפש ולא של גוף, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, ומשום הכי כל פעם על ידי מצוות יוצאים אנו ממצרים הנפשית.

כל זמן שלא יצאו פיזית קשה לעשות תשובה

אבל כל זה קרה אחרי שיצאו ממצרים פיזית אז התחילו לצאת משם גם נפשית, אבל כל זמן שאנחנו עדיין שם פיזית מאוד קשה אז לעשות תשובה, וכמו שסיפור כ"ק אאמו"ר זצ"ל שהרה"ק רבי זושא זי"ע פעם אחד יצא לדרך ונתקע באמצע בבוץ ולא היה יכול לצאת משם, ואז אמר הרבי זושא להקב"ה אני יודע למה הכנסת אותי לכאן כי אתה רוצה שאני יעשה תשובה, אבל אני ככה לא יעשה תשובה. תשב אנוש עד דכא הקב"ה אתה מכניס אותי לבוץ ותאמר שובה בני אדם ככה אני לא יעשה תשובה.

מה שהולך מיד אין לו קיום

אבל אדם צריך לדעת שגלות הגוף מגיע מגלות הנפש, וברגע שרבי זושא דיבר על גאולת הנפש ואז הפך את הגלות הגוף לסיבה ולא מציאות שהסיבה הוא גלות הנפש, אבל זה לא הולך בשנייה אחד, ומה שהולך בשנייה אחד אין לזה שום קיום. הקב"ה בליל הסדר הוציא אותנו ממצרים והכניס אותנו מיד לגדלות שני מה שאדם בגיל ארבעים מקבל, אבל כדי להוציא אותנו פיזית משם היה צריך לצאת לנו את הגדלות הזה ואז יצאנו משם פיזית ועכשיו אפשר לעבוד גם לצאת משם נפשית.

כדי להגיע לגדלות שני צריכים לבנות אותה

וכדי להגיע לגדלות שני אדם צריך לבנות את זה, וזה העניין של ימי ספירת העומר עד קבלת התורה שאז זוכים בחזרה לגדלות שני, וגם במשך אלפי שנה שאנחנו עדיין נמצאים בגלות בונים אנו בזה את יציאת מצרים הרוחני, בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים.

אדם שמתנתק מהחלק הרוחני לא צריכים להוציא אותו ממצרים

ואמרו לרשע אתה אולי צודק אבל כל הסיבה שהוציא אותך ממצרים פיזית לא היה רק בגלל זה אלא כדי להגיע ליציאת מצרים הנפשית, ואם אתה עכשיו מתנתק מהחלק הרוחני אייכ לא היו צריכים להוציא אותך כלל, כי כל הסיבה שהקב"ה הוציא אותנו היה בגלל אהיה אשר אהיה כי אנחנו ממשכיכים לצאת גם ממצרים הנפשית וממילא הסכים להוציא אותנו גם פיזית ונתן לנו זאת במתנה גמורה, אבל אם באת לקחת מכאן רק קמחא דפסחא אז אין לך מה לחפש כאן, אבל אם הגעת לכאן עם תכלית יש לך מה לחפש כאן.

הסיפור עם הרה"ק מטשורקוב זי"ע

היה אחד שהגיע להרה"ק רבי דוד משה מטשורקוב זי"ע ואמר: שיש לו חולה בבית והוא רוצה שהרבי יברך אותו ויעשה מופת שיתרפא. אמר לו הרבי מה אתה רוצה ממני האם אני עושה מופתים, ענה היהודי כן, יש לי חבר שנסע להרבי וקיבל מופת ואמר לכולם שיש כאן צדיק גדול שעושה מופתים, ענה לו הרה"ק הנ"ל שבעיר יש חנות גדולה ושם הרבה אנשים קונים דברים, אבל תראה איך שכולם יוצאים עם שקיות ג"כ, לך תשאל אחד כמה הוא משלם על השקית, והלך לשאול כמה שלמת, ענה אחד קבלתי אותם בחינם, מיד אמר לו הרבי תיכנס לחנות ותבקש כמה שקיות שאתה רוצה, מיד נכנס וביקש מאה שקיות, אמר לו המוכר תשלם על זה ואז תקבל, אמר לו אותו יהודי מקודם חבר שלי יצא עם שקיות ואמר לי שזה בחינם ולא עולה שום דבר ולמה ממני אתה מבקש תשלום.

ענה המוכר חבר שלך קנה כאן דברים וממילא הוא מקבל שקיות בחינם, אבל אם לא קונים כאן שום דבר לא מקבלים. אותו דבר ענה הרבי אני מוכר כאן דרך בעבודת השם אם אתה קונה את זה תוכל לקבל גם מופתים, אבל לקבל מופתים בלי דרך זה לא עובד כלל. אותו דבר הקב"ה אמר שכל התכלית של יציאת מצרים היה בשביל עבודה שאח"כ שזה לצאת ממצרים הנפשית, אבל בלי עבודה אז לא עשינו שום דבר.

כדי לצאת מגלות הנפש צריכים לעעוק

ובאמת איזה עבודה הקב"ה רוצה מאתנו שנעשה כדי לצאת מגלות הנפש ואז ממילא נצא ג"כ מגלות הגוף. ומסביר שזה צעקה. כתוב צעקה הנערה ואין מושיע לה, יש אותיות תגין טעמים נקודות, צעקה הוא מעל הכל, דיבור הוא תרי קלא לא משתעי אני מדבר ואתה מדבר אי אפשר לשמוע שתיהם ביחד, אבל שירה שזה טעמים אפשר כמה ביחד ואפילו זה יותר טוב כשזה כמה ביחד אבל בדיבור אי אפשר כמה ביחד, בשירה כמה שזה יותר זה יותר מאחד, אבל צריכים לשיר אותו ניגון אם כל אחד יתחיל משהו אחר זה לא ילך ביחד, נכון שבמחשבה כל אחד חושב משהו אחר אבל בשירה אנחנו יכולים להתאחד.

צעקה הוא הכי גבוה

צעקה זה עוד יותר גבוה כי אין בזה שום תווים ואין לזה שום ממשות וזה השיא שאדם יכול להגיע לאין סוף. אייכ גאולת הנפש ממצרים כל מיצר זה גלות לנפש, אם זה אותיות טעמים תגים הכל זה מיצר, הקב"ה צמצם את עצמו עד שהגיע לנפש, כי הנפש יוצא מרוח ורוח מנשמה ונשמה מחיה יחידה עד הקב"ה, הצעקה זה המקום הכי גבוה שאדם יכול להגיע להפשטה של יציאת מצרים.

כשזה כואב צועקים

כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה אומר שהייתה אסיפה גדולה ונוכחו שם עמלק בלעם פרעה איוב ויתרו. ואיוב כיון ששתק נידון ביסורים, לכאורה למה באמת היה כן, אלא ההסבר הוא כשזה כואב צועקים, והיות שלא צעק נתנו לו כאבים. ולכאורה האם צעקה יכול לעזור ובמה זה כבר יכול לעזור, אבל האמת שבצעקה אתה מעביר את בחינת יש לאין.

דברי המדרש על בכושרות

עוד למאמר הנ"ל. דאיתא במדרש במדבר על פסוק מוציא אסירים בכושרות, במצרים בכות, ועל הים שירות, עיין שם. המילה בכושרות מורכב משתי מילים בכיה ושירה, לכאורה הלא זה שתי דברים אחרים שלא מסתדרים אחד עם השני, כי בכיה זה שירה ושירה זה שירה. וז"ל המדרש: בכושרות, אמר רבי אלעזר בכושרות, מהו בכושרות - בכי ושירות, אותן שהיו בוכין אלו ישראל ומשה, והנה נער בוכה, וכן ויאנחו בני ישראל וגו', הרי הם משוררין עכשיו, שנאמר אז ישיר משה ובני ישראל, הוי בכושרות.

צריכים לקחת את הכאב ולהפוך אותו לעצקה

והענין הוא, כי הקב"ה הוציא אותנו ממצרים בב' הזכותים הללו, בזכות הצעקה כמו שכתוב ויזעקו כו', ובזכות השירים ותשבחות, יש כאן שלושה מרכיבים, דבר ראשון זה כאב, אדם שיש לו כאב הוא יכול לקחת אותו ולחיות בהכחשה, ואז הוא לא יצעק כי הוא עסוק באשמות כל הזמן, ואח"כ יש לקחת את הכאב ולצעוק שזה השיא שאדם יכול לעשות ואז הוא מפרק את היש לאין, ואז כל פעם שאדם נותן צעקה אז מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה, י-ה הוא בחינה של צעקה ו-ה הוא נגלה וזה דבר שאתה מבין ואתה יכול להשיג, י-ה זה נעלם, והעיקר לתת צעקה עד בחינת יו"ד שזה כתר ששם יש רק הקב"ה, ואז ענני במרחב י-ה, וככל שאדם חי יותר את הכאב אז הוא שר יותר.

ככל שיחיה מיצר יותר יהיה מרחב יותר

אדם שהיה בצרה מסוימת ולא יודע שעזרו לו אז הוא לא ישיר כמו שצריך להיות, אבל אדם שנמצא בכאב גדול מאוד אז מעריך הרבה יותר את העזרה שנתנו לו, א"כ היות שהתכלית הוא עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו א"כ ככל שיש כאב יותר אז יש צעקה יותר ואז יש שירה יותר, וכמו שאני נותן לך מתכון ואז אתה כבר יכול לעשות את הקוגעל לבד, יציאת מצרים היה חד פעמי לגבי הגוף אבל לגבי הנפש שזה העיקר על זה יש מתכון כל פעם שיש לך כאב מן המיצר קראתי י-ה תן צעקה ואז ענני במרחב י-ה, ככל שיחיה לך מיצר יותר יהיה לך מרחב יותר וככל שיחיה צעקה יותר יהיה הרבה יותר מרחב, וזה תהליך לכל החיים.

אדם שצועק מגיע לאין

דהיינו אחד שלא מרגיש את המרירות הוא כמו תולעת שנכנסה לחזרת והיא חושבת שאין יותר מתוק מזה, או שאתה כן מעלה את הכאב אבל לא צועק ואז צריכים להביא אותך לזה, וברגע שאדם צועק אז הוא מגיע למקום של אין. בכיה הוא מלשון מבוך אדם רואה את עצמו בתוך בלבול ואז הוא בוכה אבל אחרי זה נהיה לו בהירות בנושא והוא כבר לא במבוך יותר, עד עכשיו הוא חשב שזה מציאות ומעכשיו הוא יודע שזה סיבה אבל לא לרעה אלא לטובה.

לפי גודל הכאב ככה יצאו ממצרים

איתא **בנועם אלימלך** אומרים בליל הסדר בברכת הגאולה הוציאנו מעבדות לחירות משועבד לגאולה ומאפילה לאור גדול, לכאורה מה ההבדל בלשון ביניהם כאן, אלא לכל אחד הגאולה הייתה לפי הכאב שלו, כמה שכאב לך ככה יצאת משם. **ונראה היות שכל אחד הבין מעלת הגאולה ההיא לפי מדרגת גלותו שהיה בו. דהיינו מי שהיה עובד בחומר ובלבנים הקשה הוא היה עסוק כל הזמן בלחפש קש וחומר לבניה, הכיר טובות הבורא ב"ה בהוציאו משיעבוד הקשה.**

ויש אשר לא שעבדו בהם כמו שבטו של לוי אלא שהיו מוכנעים כעבדים והבינו מעלת הגאולה על אשר יצאו בה לחירות, ויש אשר היו במעלה העליונה ולא חשבו לזה ולא לזה רק עיקר מגמתם היה שיגאלו למען יעבדו השי"ת בלי שום מניעה כי בהיותם במצרים במקום הטומאה היה הענן והחושך של מסך המבדיל עליהם ואח"כ כשיצאו אור נגה עליהם להוסיף עליהם בעבודה הולך ואור למעלה למעלה זה היה עיקר שמחתם בצאתם ממצרים.

ולזה בא השינוי לשון, למדריגה אחת אלו שעבדו קשה מאוד אמר משעבוד לגאולה, וכנגד הב' שהם שבט לוי אמר מעבדות לחירות, וכנגד החלוקה הג' אמר מאפילה לאור גדול. דהיינו ככל שהחושך שלך יותר אז הצעקה שלך יותר ואז הגאולה שלך יותר.

ככל שחיים מצרים יותר צועקים יותר

[נחזור לשפ"א שהתחלנו]. **והענין הוא, כי הקב"ה הוציא אותנו ממצרים בב' הזכותים הללו, מה המהלך שבשביל זה הקב"ה הוציא אותנו משם, בזכות הצעקה כמו שכתוב ויזעקו כו', ככל שיודעים יותר את הבעיה של מצרים אז צועקים יותר, ובזכות השירים ותשבחות, הקב"ה יודע שיהודי אחרי שיוצא ממקום שהיה לו קשה שם הוא יכנס למצב של שירות ותשבחות, שהיה גלוי וידוע לפניו שישפרו תהלותיו בכל שנה, כמו שכתוב בעבור זה עשה. אני צריך להביא לך לכזה מצב של שירה שתעשו את זה כל שנה מחדש.**

הקב"ה אמר שלא צריכים לצעוק יותר ואפשר לצאת ממצרים

ובהמשך איתא: **כתיב מן המיצר קראתי כו' ענני במרחב.** בני ישראל יצאו ממצרים אבל זה לא מספיק אלא צריכים לרכך את זה כל הזמן, וזה כמו סולם או שאתה עולה או שאתה יורד ואין אמצע, דהיינו אדם צריך לראות את עצמו במצרים כל הזמן וברגע שאדם חי ככה בזה הוא יוצא ממצרים, אבל אדם שלא רואה את עצמו בתוך המיצר אז לא יהיה ענני ולא במרחב. **ופרשנו על הצעקה במצרים ועל השירה. דאיתא במדרש בני ישראל מתגאין בירושתם ונצעק אל ד', יעקב אבינו קיבל ברכה הקול קול יעקב עשו קיבל ברכה ידיים ידי עשו, וכאן כתוב ותצעק אל ד' והקב"ה אמר מה תצעק אלי, אלא ההסבר הוא שהגעתם כבר אל התכלית ואתם יכולים לצאת כבר ולא צריכים לצעוק על זה יותר.**

יהודי צריך לדעת שהכוח שלו הוא בפה

וכמו שכחן של בני ישראל בפה להיות נושע מן המיצר, יהודי צריך לדעת שהכוח שלו הוא בפה לצעוק אל ד', פסח הוא פה סת, ר' אשר היה אומר שצריכים לדבר עם הקב"ה פתוח. היה יהודי שנכנס אליו והתחיל לדבר אתו על הכל, ובסוף אמר ר' אשר ככה צריכים לדבר עם הקב"ה. להיות נושע מן המיצר. אדם צריך לדעת שהמיצר הוא לא מציאות אלא סיבה

בשביל להגיע לתפילה. ועל ידי הצעקה נגאלו ממצרים, ברגע שאדם צועק אז בזה הוא יוצא ממצרים.

הקב"ה הכין אותנו למצרים של כל הדורות

[זה הכותרת של השיעור]. כמו כן הבינו שיציאת מצרים לא היה כאן חד פעמי, אלא הקב"ה עשה אתך תרגול והכין אותך למצרים של כל הדורות, אהיה אשר אהיה הקב"ה יהיה אתנו בכל צרה שרק יהיה בהמשך, א"כ הקב"ה הכין אותם כאן לדעת איך יוצאים ממצרים עד ביאת משיח, כל אחד יכול להיות במצרים ולא להיות שם כי גלות הוא מלשון גלות ואיך עושים את זה, אלא שעל ידי הצעקה יכולין לעלות ולהתקרב אליו יתברך, כל צעקה מקרב אותך להקב"ה, ובזה יוצאים מהמושג לאינו מושג ושם מאתו לא תצא הרעות ושם אין מיצר אלא מרחב, כי כל מיצר גשמי בא ממיצר רוחני והנפש, וברגע שהוציאה ממסגר נפשי אז להודות את שמך, ברגע שיוצאים מהצמצום הנפשי למרחב אז להודות את שמך ואז ענני במרחב י-ה.

אדם שחי שכל דבר הוא רחמים זה יציאת מצרים

וזו השירה הוא ענני במרחב, כדכתיב הרחב פיך ואמלאהו, ככל שאתה תתן יותר צעקה ככה הקב"ה ישחרר אותך יותר. וכל מה שביקשו ישראל בשירה זו נתקיים בכל הדורות עד לעתיד. והצליחו להחדיר לנו את הכאב של מצרים ואת הצעקה ואת כל המתכון שהיה אז, דעת קנית מה חסרת דעת לא נקרא הבנה אלא שעל ידי הצעקה מתחברים להקב"ה, וידע האדם מלשון התקשרות שאתה מבטל את עצמך להקב"ה, וברגע שאדם הולך עם זה שום דבר לא יכול לקרות לו ובזה יוצאים לגמרי ממצרים, העיקר לחיות שכל דבר שאתה עושה זה רחמים מאת הקב"ה וזה נקרא גאולת מצרים.

להחזיר את העצות שיש לך לעצת ד' ואז היא תקום

וזה בחינת מצה וכמו שאמר ר' אשר רבות מחשבות בלב איש ועצת ד' היא תקום, עצת ד' הוא מחשבה שיוצא מהקב"ה, ועד שזה מגיע אליך זה מתפרק לרבות מחשבות בלב איש, וברגע שאדם רוצה לעשות משהו אז יענקעל אומר לי ככה משה אומר לי ככה ואני בעצמי יש לי חמישים עצות מה לעשות ואיך מסתדרים עם זה, אלא ברגע שיש לך רבות מחשבות בלב איש העצה לזה הוא ועצת ד' היא תקום להחזיר אותו להקב"ה שזה עצת ד' שמשם הגיע בכלל המחשבות ואז הקב"ה ייתן לך במרחב י-ה עצה איך לצאת מכל זה, אבל הקב"ה נותן לך בדווקא שיהיה לך רבות מחשבות שככה אתה יודע שאתה לא יכול לבד ואז אתה מגיע למקור של המחשבה שזה עצת ד' ואז היא תקום.

כאב צעקה שחרור

וזה המתכון: "כאב + צעקה = שחרור". אבל כל הזמן שאדם לא מגיע לצעקה אלא עסוק בלהאשים אחרים ואת עצמו והוא נמצא כל הזמן בצד הכסני, אז אולי זה יביא לו רגיעות לכמה דקות או לכמה ימים וכמה שנים אבל תכלית זה לא יעזור לעולם.

צעקה מביא ישועות

היה יהודי שהיה לו צרות מהפריץ, והגיע להרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע לשאול עצה ולבקש ברכה. אמר לו הרה"ק הנ"ל שבליל הסדר כשאתה מגיע לונצעק תתחיל לצעוק אתה וכל המשפחה שלך ואז הקב"ה יעזור לך לצאת מכל המיצר שלך. כי צעקה מביא ישועות.

ולמעשה בליל הסדר היהודי עשה את הסדר כיד המלך ובחירות, והפריץ שלח שליח לראות מה קורה אצל היהודי, וחזר למלך וסיפור שיש שם צעקות נוראות, ואז המלך החליט לשחרר אותו. היוצא לנו ונצעק הוא הנקודה השיא של הסדר שאז אדם מבטל את עצמו ואת השגה שלו ואת השכל ואת הדעת להקב"ה.

צריכים להרגיש את המרור

ובאמת ב' אלו הם אחת, כמו שכתוב לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר. ככל שאתה יודע את המרת נפשו שלך יותר, אז אתה חי מעבדות לחירות משעבוד לגאולה ומאפלה לאור גדול, כל אחד לפי הצער שלו ככה שמחה יש לו, אבל חייבים שתי דברים דבר ראשון לחיות עם הכאב כי מי שחי בהכחשה אז מאוד קשה לעזור לו. למה אוכלים מרור, אלא שזה ישועה מאת הקב"ה לאכול את המרור ולהרגיש טעם מרור, דהיינו לא מספיק לחיות שהיה להם מרור אלא צריכים להרגיש את המרור, ומשום הכי כתוב בשו"ע שחייבים לאכול מרור ואם לא לא יצא ידי חובתו בפסח, אבל מצה לא חייבים להרגיש אותו ואם בלע ג"כ יצא אבל מרור לא, כי חייבים להרגיש את המרירות שיש, ואז ככל שמרגישים יותר אז יש שמחה יותר.

צריכים לצאת לפעלד ולדבר עם חבר

ר' אשר היה אומר שצריכים לצאת כל יום לפעלד ולעשות התבודדות, ופעם בשבוע להיות עם חבר ולדבר כל אחד על הכאבים שיש לו ועל מה שעובר עליו. ועל מי שאתה לא יכול לסמוך אפשר לדבר בכללות יותר ועל מי שאתה סומך יותר אפשר לדבר בפרטות יותר, העיקר לחזק כל אחד את השני במעבר שהוא עובר.

ככל שאתה חי את חטאתי מגיעים לשויתי ד'

ואלו החבירים רבי אלעזר רבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון, **המספרים ביציאת מצרים** לכאורה למה היו עסוקים עם מה שהיה, הרי מצרים היה לפני אלפי שנה ומה זה קשור אלינו, אלא ככל שאדם ממנף יותר את החטאתי נגדי תמיד ואת המכאובי נגדי תמיד אז מגיעים יותר לשויתי ד' לנגדי תמיד, ואז **ושמחים בתהילות השי"ת.**

לראות את הטוב שבעינינו

בוודאי אלו שחשוב להם השמחה ואת התהילה יותר מזה שיצאו ממצרים וחשוב להם יותר הקשר בורא שקבלו אז, טוב לי כי עיניתי למען אלמד חוקיך, החוקיך שהגעתי בלי הבנה ובלו השגה זה הטוב שיש בעינינו, ועל ידי העינינו זה אמצעי להגיע לואני קרבת אלוקים לי טוב, ואני ממשיך לשבח את הקב"ה הללו את ד' כל גויים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו ואני צריך להגיע להרבה יותר חסד שהקב"ה עושה אתנו כל הזמן, ואז ככל שאני רואה יותר את המצרים אז שמחים בתהילות השי"ת.

התנאים הללו היו צועקים ובוכים להקב"ה

בוודאי אם היו שם במצרים התנאים שאמרנו לעיל היו בוכים וצועקים להשי"ת. כי הם הבינו שמשה רבינו אמר להם והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, שזה נפש רוח נשמה חיה יחידה, דהיינו ככל שאתה מודה להקב"ה יותר בזה אתה יוצא ממצרים יותר. ואז מעלים את הנשמה כל הזמן, והעיקר לצאת ממצרים הרוחני ולא רק הגשמי.

הרשע לא קולט שיש כאן שמחה רוחני

אבל הרשע אשר שואל מה זה השמחה, כי הוא לא קולט שיש כאן שמחה רוחני הוא רק רוצה שיהיה לו עשרים קילו תפוחי אדמה עד תשעה באב ועד החלוקה הבאה הוא לא כאן, הרשע חי את מצרים הפיזית ומשם יצאנו כבר, אבל העיקר לחיות מצרים הרוחני שזה הרבה יותר קשה ממצרים הפיזית. **והרשע אשר אומר מה העבודה לכם כו', אם היה שם לא היה גם כן בכלל הצועקים,** אלא הוא היה מאלו שהיו עסוקים בלהאשים כל הזמן את כולם ולא את עצמו, והכל בגלל משה רבינו והכל בגלל מי לא, **והיה באותן המתים בימי האפילה.** וזה בגלל שלא הפנימו את הכאב לעצמם ובאמת הרבה נשארו שם ויצא רק חמישית מבני ישראל, כי הם לא חיו את הכאב שיש שם במצרים שזה לא כאב פיזית אלא כאב רוחנית ונפשית.

אדם שחי עם הקב"ה סוגר את הפיו של החבר

הרה"ח רבי יהודה ראבינוביץ היה משגיח בישיבת טשעבין. והיה אומר ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו, לכאורה מהו הלשון וכאלם לא יפתח פיו הול"ל פי? אלא הסביר ואני כחרש לא אשמע כשמישהו מציק לי זה בחינת מצרים, וברגע וכאלם שאני שותק ומעביר אותו לצעקה אז לא יפתח פיו הכוונה על השני, כי אז הפכתי אותו ממציאיות לסיבה ואז השני כבר לא יכול לפתוח את הפה שלו.

אדם שצועק מגיע לשיא הביטול להקב"ה

וזה מה שהקב"ה אמר מצד אחד צריכים לצעוק ומצד שני אמר הקב"ה מה תצעק אלי, אלא ברגע שבני ישראל צעקו אז הגיעו לשיא הביטול ואז התייצבו וראו את ישועת ד'. והקב"ה יעזור שיהיה ד' הושיעה המלך יענני ביום קראנו, עוזר דלים הושיעה נא פודה ומציל הצליחה נא.

שיעור ג'

יום ג' י' ניסן

דברי רש"י ורמב"ן על לחם עוני

איתא בשפ"א (פסח - תרל"ג בליל ב') לחם עוני המפרשים נחלקו מה זה מצות ומה זה לחם עוני, אם הוא סימן על הגלות והעינוי או על החירות, ומדברי רש"י ורמב"ן יראה שהוא על העינוי, וז"ל רש"י: לחם עוני, לחם שמזכיר את העוני שנתענו במצרים. וז"ל רמב"ן: ובאר בכאן דברים רבים, כי הזכיר במצה שתהיה לחם עני, זכר כי היו במצרים בלחם צר ומים לחץ, וכן אמרו הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. ומהר"ל ז"ל לא הוטב בעינוי, עיין שם.

עוד שתי פירושים בלחם עוני

וז"ל המהר"ל: יש לשאול למה נקראת המצה לחם עוני והרי אפשר שהיא נאה כמצת שלמה, ועל שם מה נקראת המצה לחם עוני. וראיתי לקצת אשר רצו לפרש דברי הגדה הזאת דלכך נקראת עוני מפני שהיא נמוכה ואינה גבוה, שהחמץ כאשר נתחמץ הוא נעשה גבוה, ומצה היא נמוכה כמו העני הזה, לכך הוא לחם עוני. הטעם השני, פת המצה היא קשה להתעכל באצטמוכא ולכך היא מאכל עני כדי שלא יתעכל המזון במעיו, וזהו שאומרים הא לחמא עניא דאכלו אבהתנא בארעא דמצרים, פירוש, כי במצרים היו מצרים מאכילים את ישראל מצה כדי שיתאחר באצטמוכא שלהם ולא יתעכל, שדרך להאכיל המצה לעבדים העושין את העבודה, עד כאן דבריהם.

מצה הוא בלי שום דבר לחם הוא מעורב עם עוד דברים

והם דברים שיכחיש הכתוב והאמת, כי לא נמצא בשום מקום לא בכתוב ולא במשנה ולא בתלמוד שהמצרים היו מאכילים את ישראל מצה, ולמה קרא אותו בשם עוני דאין ענין עניות במקום עשירות הגאולה. אמנם פירוש הדבר כי המצה נקראת לחם עוני הפך מצה עשירה, דהיינו מצה הוא אורגינל בלי שום תוספות לחם או מצה עשירה בזה מוסיפים הרבה דברים וזה כבר לא אורגינל כמו מצה, על אדם כתוב איזהו עשיר השמח בחלקו, לכאורה יכול להיות אדם ששמח בחלקו אבל אין לו כלום, אלא עשירות הוא כבר לא חלק ממך אלא זה הכסף שלך, אדם שאוכל הערינג לא אוכל את הדג בעצמו אלא את המלח שיש בתוכו, אדם שאוכל עוגה מרגיש את הסוכר ואת הטעם שיש בו אבל לא את הקמח בעצמו, רק במצה אז מרגישים את המצה בעצמו ולא שום דבר אחר, אותו דבר איזהו עשיר השמח בחלקו הכוונה לעצמו שהוא מחובר לעצמותו שלו אז הוא עשיר, כי שם זה הוד והדר לפניו עוז וחדווה במקומו, טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף וכגמל עלי אמו.

עשירה נקרא שזה מעורב בעוד דברים

שכאשר יש בה שמן ודבש נקראת עשירה כי הדבר הזה מעשיר הלחם, וזה כי העני אין לו אלא עצמו ואין לו ממון רק עצמו וגופו, והמצה גם כן כאשר אין בה רק עצם העיסה שעצמות העיסה הוא המים והקמח וזהו עצמות עיסה ובהוה הוא לחם עוני.

מי שמפשיט את עצמו הוא נקרא עשיר

ואולי יקשה לך מה ענין העניות אל החירות, והלא שני הפכים הם החירות והעניות. כי בליל הסדר אנו רוצים להגיע לחירות וזה עניות ולא חירות. אבל הלא דבר זה אין קשיא, כי העניות בעצמו הוראה על הגאולה, שאין ענין הגאולה רק שיוצא ואין לו שום צירוף אל זולתו, כל זמן שאני עוד משועבד לאיזה גשמי אין גאולה כלל, אדם הוא חלק אלוקי ממעל כל זמן שהוא עוד מחובר לזה הוא אדם וברגע שהוא מנותק מהקב"ה הוא לא אדם, ברגע שאדם מחובר למשהו חיצוני הוא לא אדם, חירות אולי כלפי חוץ זה נראה עניות אבל בפנים זה עשירות, כלפי חוץ אנשים חושבים שמי שיש לו בית יותר גדול הוא נקרא עשיר, אבל האמת הוא שרק מי שמפשיט את עצמו וחי לגמרי עם הקב"ה הוא נקרא עשיר, יש עשירות חיצוני של עולם הזה ועשירות פנימי של עולם הבא.

היציאה לחירות נקרא לצאת מהשעבוד

לא כמו העבד שאינו עומד בעצמו ויש לו צירוף אל זולתו הוא האדון, הסיבה צריך את המסובב כל הזמן, לכן הדבר שיש בו עשירות אינו עומד בעצמו רק יש לו צירוף אל קנינו ואין בזה גאולה, אבל הדבר שיש בו עניות ואין לו קנין רק עומד בעצמו שייך בו גאולה, כי אילו היתה המצה שהיא לחם עוני מורה על בני אדם שהם בני חורין, היה לך לשאול והלא אין העניות סימן חירות כלל, אבל לחם עוני הזה הוא בא על עצם היציאה לחירות, היציאה לחירות הוא לא המצב הכלכלי שלך אלא המצב שהיית משועבד ויצאת משם, ועצם היציאה לחירות אינו כי אם בהסתלק ענין הצירוף שלא יהיה נמצא הצטרפות כלל, וכאשר אין כאן הצטרפות אז נמצאת גאולה.

אדם שתלוי במישהו הוא לא בחירות

ולפיכך צוה לאכול לחם עוני שהוא המצה בליל היציאה, בעבור שאין במצה רק עצם הלחם ולא יצטרף בו דבר מן שאור והוא כמו עני, כדי שלא יהיה נמצא כלל שום צירוף בלילה שבו הגאולה ואז יקנו הגאולה שהוא סלוק הצירוף, אבל מצה עשירה אינו יוצא בה בעבור כי יש לזאת המצה צירוף והוא המשקה שנתן בה ואין כאן גאולה. וזה שיטת המהר"ל למה אנו אוכלים מצה כי זה מורה שאתה לא תלוי באף אחד, וברגע שאדם עוד תלוי במישהו הוא לא בחירות, וברגע שאדם לא תלוי באף אחד אלא קשור לעצמו ולכוח שיש לו אז הוא בחירות.

אדם צריך להודות גם על הגלות

[נחזור לשפ"א שהתחלנו]. והאמת נראה, כי בליל הסדר אנחנו לא מודים להקב"ה רק על הגאולה אלא גם על הגלות, כי הוא הלחם עוני הוא על כלל הירידה למצרים והגאולה, אמרנו אתמול לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר, יתרון האור מן החושך ככל שאדם היה בחושך ועכשיו יצא משם אז הוא מעריך הרבה יותר את האור שמגיע אחרי החושך מאור שזה בא בלי חושך, אדם שלא היה בחושך לא יכול להעריך את האור, כי בוודאי עלינו לשבח על הגלות גם כן, ואנו אומרים עלינו לשבח לאדון הכל כגויי הארצות היות שהיינו אצל גויי הארצות והקב"ה הוציא אותנו משם על זה אנו משבחים אותו, דאם לא כן מה השבח על הגאולה, לא הן ולא שכון, אם היינו יכולין להתקרב להשי"ת בלי זה, אם כן לא הן ולא שכון, אלא וודאי הגלות היתה עצה שנוכל להתקרב להשי"ת.

ההשתלשלות של בני ישראל למצרים

כתוב בפסוק מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ד' אלקי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלקים אחרים, ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק, ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים. לכאורה בשביל מה צריכים אנו את כל הארכיכות הזה שהיה מתחילת אברהם אבינו עד עכשיו.

אחרי שמייבשים אותנו מגיעים לגאולה

אלא מיצחק אבינו התחיל פרשת דרכים שנולד לו יעקב ועשו ואז התחילו להפריד את העסק, ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו אמרו לו קח ולך ושם בעצם הוא לא רצה להתחבר לעצמו ושם הוא איבד את הכל, וכל החיים שלו הוא רק עסוק עם דברים חיצוניים, ויעקב ובניו ירדו מצרים והקב"ה הראה לנו שיש עושר פנימי ולא מה שחשבנו שיש רק עושר חיצוני, ואם הקב"ה לא היה מייבש אותנו מהחיצוניות לא היינו מגיעים לפנימיות כלל, א"כ העדר קודם להויה-חיבים את העדר לפני זה כי אם לא אדם לא יידע כלל מה הוא קיבל ולא יעריך שום דבר.

בלי מצרים לא ידענו מה זה נקרא להתקרב להשי"ת

אלא וודאי הגלות היתה עצה שנוכל להתקרב להשי"ת. יש אנשים שלקחו את הקמחא דפסחא ואמרו יישר כוח והלכו הלאה, אבל העיקר לדעת שממצרים הפיזית באמת יצאנו משם אבל עדיין יש מצרים הנפשית שאנחנו צריכים לעבוד על זה כל החיים, אבל אדם צריך לדעת שאולי חיצוני יש משהו אחר אבל פנימי אני אומר לכם שאין דרך אחר חוץ מהדרך שיש לנו. אני אומר אם אני לא הייתי מכיר את ר' אשר הייתי הרבה יותר גרוע ממנו. אבל ברגע שאני עובר את זה קודם אני צריך לדעת שזה מאת הקב"ה בכוונה והוא נותן לי את הכוח להיות שם, וגם במצרים היה לנו כוח להיות שם, כי יהודי הוא חלק אלוקי ממעל וכל אחד מחובר בשורש להקב"ה וכל אחד יש לו כוח למצוא את זה אפילו שם, ועוד אנחנו צריכים לדעת שהקב"ה הביא אותנו לכזה מקום שלא היינו יכולים להגיע בלי זה, בלי מצרים לא היינו יודעים מה זה נקרא להתקרב להשי"ת.

הקב"ה הכניס אותנו לכור הברזל שנגיע לבירור אח"כ

דהיינו בהתחלה היינו ביחד עם כולם בעולם התוהו ועכשיו הקב"ה הכניס אותנו למצרים ומייבש אותנו שם, אבל זה היה בירור להגיע אליו יתברך, וכמו שכדי להגיע לזהב וכסף צריכים להעביר את החלודה שיש עליהם, אותו דבר הקב"ה הכניס אותנו לקיר הברזל שזה מצרים ושם קבלנו את הכוח לדעת מה זה טוב ומה זה רע, אבל אדם שלא היה שם אף פעם הוא לא יפריד את הרע אף פעם וגם הוא לא יודע להפריד שום דבר.

יעקב אבינו ידע שעל ידי מצרים מגיעים להקב"ה

וז"ש מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו כו' ויעקב ובניו ירדו מצרימה כו', שהיה כל זה חסד השי"ת, עשו לקחת לעצמו את לרשת אותו ונסע הלאה, אבל יעקב אבינו לקח לעצמו

לרדת מצרים ודרך זה אנחנו מגיעים להתקרב להשי"ת. כמו שכתוב נפלאותיך ומחשבותיך אלינו כו'. כל מה שהקב"ה עושה לנו הוא כדי לעזור לבני ישראל.

היצר הרע היה מוכן לתת לו כסף העיקר שיבוא לצד שלו

מסופר על הרה"ק רבי נח מלעכוויטש זי"ע שהיה לו הרבה חסידים, והיו נהוג להגיד ווערטלעך, ופעם אחד אמר ווערטעל ואחד מחסידיו אמר ווערטעל נגד, ואמר מי שלא יודע לייחד יחודים שלא יגיד יותר ווערטלעך. וכמובן שההוא נעלב ולא ראו אותו יותר. אחרי כמה שנים הוא חזר מחו"ל ופתאום ראו אותו ואמר שהוא נהיה עשיר ויש לו הרבה כסף ונהיה עכשיו משה גרויס, והחברה בבית המדרש חברים לשעבר נשארו כמו שהם וזה מאוד הפריע להם, ופתאום אמר הרבי אני בשביל החסידות שלו לא הייתי נותן אפילו פרוטה, אבל היצר הרע היה מוכן לתת לו שלושים אלף רובל העיקר שיבוא לצד שלו.

רק על ידי הגלות מגיעים לגאולה

ר' אשר היה משאיר אותו שעות בחוץ, אבל רק ככה מגיעים למשהו. צריכים לדעת אפילו כשמגיעים הביתה ופתאום נשפך עליך כוס ראשון וכוס שני אז צריכים לדעת שמשהו חמץ דרבנן ומשהו כעס הוא דאורייתא ורק אז מגיעים למשהו. העיקר שרק על ידי הגלות מגיעים לגאולה. צריכים לדעת שהגלות הוא נכס יקר מאוד, וכמו שיעקב אבינו אמר כי במקלי עברתי את הירדן הזה, וזה הדרך של ר' אשר כי כדי להגיע לשויתי ד' לנגדי תמיד חייבים לפני זה חטאתי נגדי תמיד ומכאובי נגדי תמיד, וככל שאדם חי יותר את חטאתי ומכאובי אז מגיעים לשויתי ד' לנגדי תמיד, אבל אדם שלא חי עם חטאתי ומכאובי לא מגיע לאף מקום, היה אחד שאמר לי בצד ימין יש לי תמונה של הרבי שלי ובצד שמאל של הקוף שלי ובאמצע יש גשר שמחבר ביניהם, אבל רק מי שחי קשר בורא אז הוא תמיד עם הקב"ה בכל מצב וחי שלית אתר פנוי מיניה.

חייבים לעבור בישול ואז אפשר להגיע לגאולה

אבל לכאורה למה באמת היה הקב"ה צריך להביא אותנו דרך מצרים ולמה לא היינו יכולים להגיע ישר בלי מצרים באמצע. אלא אדם שהרוויח בלילה אחד מיליון דולר ונהיה עשיר, הסקר אומר שהם נשארים מושחתים ועוד מאבדים את הכסף בסוף, למה כי הם לא עבדו על זה וזה לא עבר בישול, וכמו הגרעין שצריך לעבור הרקבה ואז יכול לצאת משהו חדש, כי רק אז אתה מעריך מה שיש לך ואתה לא מתגאה בזה, וממילא אותו דבר עם בני ישראל שרק אחרי שעברו את מצרים ועברנו מה שעברנו אז הגענו לאן שהגענו.

הגלות היה כדי להגיע לחיות שפלים ונכנעים להקב"ה

ובפשוט י"ל, כי היה זה כדי להיות שפלים ונכנעים להשי"ת, כל זמן שאתה לא שפל עוד לא התחלנו שום דבר, כי בלא זה לא היינו יכולין להינצל מגיאנות, ואז היינו יכולים להפסיד אפילו מה שיש לנו עד עכשיו. וכמו שאמר הפרי הארץ אדם שהצליח לחיות שבעים שנה ולא להבין פחיתתו ולא להגיע לידי ניסיון אז הוא במצב של כרת. הבעש"ט הק' אמר שהוא מרגיש כמו מוכה שחין שכל הזמן רוצה להיכנס ודוחפים אותו החוצה. דהיינו אדם צריך לדעת שבעצם הוא מוכה שחין ואם הוא לא זה רחמים מאת הקב"ה.

רק על ידי העינוי מגיעים לחוקך

ר' אשר היה מדגיש טוב חי כי עיניתי למען אלמד חוקך דווקא על ידי העינוי אדם מוכן לחיות חוקך בלי טעם ובלי השגה והבנה, אבל העינוי הוא כ"כ עצום שזה לוקח ממנו את הכאב ואני מוכן אז לחיות עם חוקך, כי מי נתן לי את הרעיון הזה לחיות חוקך דווקא העינוי. אי"כ העינוי הוא טוב כי זה מביא אותנו לחוקך וגם החוקך הוא טוב כי זה האמת והעיקר, יוסיף דעת יוסיף מכאוב וברגע שאדם מבטל את עצמו אז תכלית הידיעה לדעת שאינו יודע.

שפע בלי קושי לפני זה לא מחזיק מעמד

כמו שמצינו כמה פעמים נפלאות השי"ת בדרך זה, היינו במצרים ויצאנו, היינו בקריעת ים סוף ויצאנו, ולפני כל דבר הוא מייבש אותנו ואז אנחנו מקבלים את הטוב שבדבר, וגם אז היה בעתיקא תליא והיה שם צעקה אבל כל זה היה כדי להביא לך את השפע אחרי זה, אבל אם הוא מביא לך את השפע בלי הקושי לפני זה אתה עלול להתקלקל מזה ואתה עלול להיכנס לגיאות מזה וממילא הקב"ה חייב לייבש אותך לפני זה.

צריכים לעזוב את הכל וללכת לעבוד

אני תמיד אומר לאברכים ללכת לעשות משהו, אבל מיד אומרים לי מה עם הנחה בארנונה ומה עם הבטחת הכנסה ועוד כמה דברים שאפשר לקבל, אבל צריכים לעזוב את כל החשבונות וללכת להרוויח כסף, כי אדם חייב לייבש את עצמו לפני זה ולעזוב את כל ההטבות שיש ואז הוא יכול להגיע לישועה גדולה, אבל כל זמן שאדם עוד לא מוכן לזה אתה לא תגיע לאף מקום, כי כל המעבר הוא כדי שיגיע לשפע אחרי זה. שיוכל האדם לקבל הטובה שלא יבטלנה על ידי רגל גאוה.

כל הרעות שבעולם הוא להכניע את האדם

ונראה, שכל הרעות שבעולם הם לכוונה זו להכניע האדם. כל זמן שאדם עוד לא חי ככה, אז אכלת דגים סרוחים ועוד זרקו אותך מהעיר. אתה גם סובל ולא נכנע. בעברית קוראים לזה שאתה חי בהכחשה. אבל אדם שחי שהרעה מביא הכנעה אז אפילו שאין לו כלום אבל יש לו הכל שזה הקב"ה. אבל אדם שיש לו את כל הגשמיות שבעולם למעשה אין לו כלום, כי הוא תלותי בכולם וחי כל הזמן אולי הוא יפסיד משהו, דעת קנית מה חסרת דעת חסרת מה קנית.

סיכום מה שלמדנו עד עכשיו

עד עכשיו למדנו כמה דברים, דבר ראשון המהר"ל שאומר שמצה הוא דבר שהוא לא תלותי כלל ובלי שום עירוב. דבר שני דברי השפי"א שצריכים להודות להקב"ה גם על הירידה, כי בלי זה לא היינו יודעים כלל מה זה עלייה. וגם שאנחנו צריכים את הירידה כדי להיכנע להקב"ה.

כמה קושיות על ליל הסדר

ליל הסדר הוא זמן חרותנו. לכאורה חירות נקרא ברגע שיש לי בבנק מסודר מיליונים ויש לי רק בעיה איפה אני נוסע השנה לחופש לאיזה מלון. אבל כאן מתחילים עם כמה מעלות טובות

למקום עלינו שזה החירות, וכל אחד עסוק מי צדיק יותר גדול ויש קנאה ושנאה תאוה וכבוד, וגם הלא איך אפשר לשמוח עכשיו כשעוד היינו במצב של הללו והללו.

העיקר מכל הדרך הוא לקבל עול מלכות שמים

אלא ומאחר שהיינו עבדי פרעה ויצאנו משם להיות עבדי ד', ולא רצינו שום דבר רק הקב"ה. אתם כולם יושבים ומקשיבים לשיעור כל יום ונהנים, ובעצם מה נהנים כששומעים את הדרך, אלא שזה מביא שחרור שאין יותר משגיח אין עבודה אין פסח הכל גאט, אבל אדם שרק משתחרר מפרעה ולא נכנס לעול מלכות שמים הוא נשאר קרח מכאן ומכאן, דהיינו נכון שקבלתם מלכותי שהכל זה הקב"ה אבל צריכים ג"כ שיהיה קבלו גזרותי דהיינו תתחילו לעבוד לחבר את עצמכם להקב"ה כל הזמן, כי אתם עוד נמצאים בגוף ולא בנשמה אדם שמגיע לזה רק בשכל ולא עושה פעולות אז הוא לא עבד ד', והעיקר הוא קבלנו מלכותו יתברך עלינו בקבלה שלימה.

העיקר הוא רגע של הקבלה

דהיינו המיוחד הוא רגע של הקבלה, ברגע שאדם עושה פעולה ורואה את ההבדל התהומי שהיה לו לפני זה ואחרי זה אז הגיעו למשהו, אבל אדם שמגיע לקחת קמחא דפסחא והולך לדרכו הלאה ומחכה לחלוקה הבאה אז אולי יצא מעבדות לחירות אבל לא הגיע לעבודת ד' ויתכן שגם קלקול בדרך, אבל עם הקבלה שלו היה קבלה שלימה אז הגענו למשהו, וזה שאנחנו זוכים להגיע להקב"ה הוא בזכות הקבלה שקבלנו אז באותו לילה.

קבלה גשמיות לא מחזיק מעמד

אבל אם זה היה רק בשביל ביזת הים ושמלות זה לא היה מחזיק עד היום ואם זה היה רק בשביל הטבה גשמית ולא רוחנית זה לא היה מחזיק עד היום הזה, ועד היום הזה כל שנה מתחיל הכל מחדש והכל תלוי בקבלה שאדם מקבל בליל הסדר, נכון שיצאנו משם פיזית אבל נפשית עוד לא יצאנו משם, ובלילה הזה כל אחד מקבל את יציאת מצרים הרוחנית.

שיעור ד'

יום ד' יא' ניסן

שיטת הראשונים ושיטת מהר"ל בענין לחם עוני

איתא בשפ"א (פסח - תרל"ג ליל ב') אתמול למדנו שהשפ"א שואל מהו העניין של מצה בליל הסדר. ואמרנו שיש כאלו שאומרים שהסיבה הוא בשביל הגלות, יש כאלו שאומרים בגלל במצרים נתנו להם לאכול מצה וזכר לזה אנו אוכלים אותו בליל הסדר. המהר"ל אומר שהמצה הוא לא בשביל הגלות או העניות אלא בשביל הגאולה, מתי אדם בחירות כשהוא בלי שום צירוף, וברגע שיש לו צירוף של עוד משהו הוא לא בחירות, כל יהודי יש לו כוח להתחבר לעצמו ולהקב"ה ממילא אל תבטחו בנדיבים בן אדם שאין לו תשועה תצא רוחו ישוב לאדמתו אשרי שקל יעקב בעזרו שברו על ד' אלוקיו, העיקר לא לבטוח באף אחד.

שיטת השפ"א בענין לחם עוני

השפ"א אומר ששניהם נכונים זה שצריכים מצות על הגאולה זה ברור, אלא צריכים גם מצות על הגלות, כי הגלות יש לו תפקיד בעולם, שזה הזדמנות להכיר את התועלת שיש בגלות, דהיינו אדם שלא עבר כאב זיכוך מגיע שבת הוא מרגיש שבת ובמוצאי שבת הוא ממשיך הלאה כאילו שלא היה שבת, עד מתי אתם פוסחים על שתי סעיפים, אבל ככל שאדם מעצים יותר את הגלות שיש לו ומה שפרעה עשה לו אז הוא יודע שהעיקר הוא הגאולה, וזה יתרון האור מן החושך לדעת ולהכיר בתועלת של האור הוא רק אחרי חושך ואחרי זה אור, אבל אור בלי חושך לא מעריכים כ"כ את האור שיש כי זה היה בלי הקדמת חושך לפני זה, א"כ הקב"ה נותן לך את הגלות בשביל שיהיה לך הזדמנות לראות את הגאולה יותר טוב.

עיקר הגלות הוא להיות שפלים ונכנעים להשי"ת

ועוד הוא מסביר שהגלות ומצרים הוא כדי להיות שפלים ונכנעים להשי"ת, כי אדם שלא עבר שום דבר אז מגיע גאולה הוא יכול להתגאות מזה, א"כ עדיף השוכן אתם בתוך טומאתם משיהיה לך גאולה ותיקח את זה לעצמך א"כ יותר טוב כבר להישאר במצרים ולא לצאת משם כלל, וכדי שיהיה לך שפלות שיבנה אותך ולא יקלקל אותך, זה על ידי שאדם יודע שהגאווה עלול להפיל אותך וענווה מקרב אותך, א"כ כל המצרים הוא לדעת את זה ולהגיע מזה לאנכי ד' אלוקיך, וצריכים לזכור את מצרים כל יום מחדש.

נפילה הוא הזדמנות להגיע להכנעה

ונראה שכל הרעות שבעולם הם לכוונה זו להכניע האדם. דהיינו אדם שאין לו כלום יכול להיות שיש לו הכל כי הוא נשאר עם עצמו, ויכול להיות אדם שיש לו הכל אבל רק חיצוני ואת עצמו אין לו ואז באמת אין לו כלום, הירידות והנפילות הם מביאים את האדם להכנעה, כי בעל גאווה אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד, א"כ הנפילה זה הזדמנות שתוכל לראות את הכנעה שלך שלא יכולת לראות בלי זה.

בני ישראל היו מוכנים לעזוב את מלכות פרעה וללכת להקב"ה

עכשיו נעבור לשלב הבא. בשואה לא היה מה לאכול, אנשים שעברו את השואה ונשארו בחיים לא היו מסוגלים אח"כ לזרוק אוכל לפח מרוב שפעם לא היה להם כלום, כי הם העריכו מה זה לחם וידעו מה זה וממילא הם ניגשו לזה בצורה אחרת, אנשים שעבדו על הכסף מעריכים את זה הרבה יותר מאנשים שלא עבדו על זה, בליל הסדר היינו מוכנים לעזוב את מלכות פרעה וללכת אחרי הקב"ה, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

עיקר הוא קבלת עול מלכות שמים גם הזכיות וגם החובות

ומאחר שהיינו עבדי פרעה ויצאנו משם להיות עבדי ד', אנשים שנכנסים לדרך מאוד נהנים מזה, כי פתאום אתה נכנס למהלך שאין אנשים אין ילדים אין בית אין עבודה הכל זה סיבות וגאט, אבל זה חצי עבודה כי העיקר נכון שעזבתם את פרעה אבל העיקר הוא קבלתם מלכותי קבלו גזרותי אי אפשר רק להשתחרר מפרעה ולחיות שאין כלום ואין עולם וללכת הלאה, כי אנחנו צריכים שיהיה קבלת עול מלכות שמים שלימה, גם הזכיות וגם החובות שזה הוויתור הכנעה עשייה אמונה ואת כל העבודה, אדם שלקח את השחרור ולא עבר לקבלת עול מלכות שמים לא עשה כלום.

שלושה דרכים לדעת אם קבלת עמ"ש היה בשלימות או לא

הרמב"ן אומר שהעיקר של יציאת מצרים הוא פרשת תרומה שזה בניית המשכן והשראת השכינה, כי זה שעזבת את פרעה אבל אין לך השראת השכינה אז לא עשינו שום דבר, א"כ העיקר **קבלנו מלכותו יתברך עלינו בקבלה שלימה**, ואיך אפשר לדעת האם זה שלימה או לא, אלא זה מתחלק בשלושה דברים, דבר ראשון אני צריך לעשות אותו עם כל הכוח ולא לוותר על שום דבר, דבר שני ככל שזה יותר בשלימות הוא יותר נצחי, והא ראייה שאנחנו יושבים בליל הסדר עד עצם היום הזה, וזה כי אז הם קיבלו את זה עם כל הכוח בקבלה שלימה שזה מחזיק עד עצם היום הזה בכל העולם איפה שיהודי רק נמצא, ודבר שלישי זה אמור לשנות את כל הראייה שלי על כל העולם, יש אנשים שבאים פסח הם עסוקים איפה אפשר לקבל קמחא דפסחא יש חגיגה שלימה של כסף, אבל העיקר הוא להתחבר לעצמי ולנפש שלי ולמנף את הרוחניות שלי.

העיקר ליישם את יציאת מצרים עם כל הכוח

והנה ראשית ישראל התחיל ביציאת מצרים, המהר"ל אומר שיש דומם צומח חי ומדבר, ובמצרים נוסף גם ישראל, כמו שכתוב הוצאתי אתכם כו' להיות לכם לאלקים כו'. משם התחיל בני ישראל עד עצם היום הזה. **ולזאת צריכין בהתחלה להכניע עצמינו תחת מלכותו יתברך בכל כחנו, הבעש"ט הק'** אומר שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, דהיינו אדם שיש לו שלל רב כמה שיהיה לו הוא לא יהיה מרוצה כי כמה שלקח תמיד הוא היה יכול לקחת הרבה יותר, אותו דבר יצאנו ממצרים וקבלנו דרך של יציאת מצרים הכנעה ושפלות אבל אני צריך ליישם את זה עם כל הכוח שלי כמה שאני יכול כדי להגיע ליציאת מצרים, כי אני יודע ששם נמצא הגדלות שלי.

מצוה שעושים בשמחה נשאר לעולם ולנצח

וזה הוא הכנה שיוכל להתקיים לנו תמיד, ככל שעושים הכנה יותר זה נשאר לנו יותר, כל מצוה שעשינו בשמחה עד היום עושים זאת בשמחה, ככל שאני עושה זאת עם כל הכוח שלי אזי עד היום עושים אותנו עם כל הכוח. כמו שכתוב טוב אחרית דבר מראשיתו. אם האחרית הוא טוב חייב להיות שהראשית היה ג"כ טוב, והיות שבהתחלה היה טוב זה נשאר טוב לעולם, וברגע שזה לא נשאר אזי הסימן שבהתחלה זה לא היה טוב, יראת ד' טהורה ועומדת לעד ברגע שהיראת ד' הוא טהורה אז הוא עומדת לעד, וככל שזה פחות טהורה הוא פחות עומדת לעד.

עיקר שמחת יציאת מצרים היה קבלת מלכותו יתברך

דהיינו הליל הסדר נכון שזה מצה שזה הכנעה ושעבוד אבל זה הביא לנו שזה יהיה בכל כוחנו ותמיד. וגם ואנו מראים שכל שמחתנו במה שיצאנו ממצרים כדי לקבל עלינו עול מלכותו יתברך, דהיינו אנחנו לא מחפשים שום דבר רק את הקב"ה לבד. גדולה הסרת הטבעת יותר ממ"ח נביאים שבתורה, דהיינו העיקר שאנחנו חיים בכל דבר עם הקב"ה ושזה יהיה נצחי ושזה יהיה בכל הכוח להוציא את החלק הרוחני בגלות.

להתחיל את היום עם תורה ותפילה

ולכך נותנים כל הראשית אליו יתברך, למחרת הפסח מה המצווה הראשונה קצירת העומר, וכן עומר ראשית קצירכם מיד ממחרת השבת. הקב"ה רוצה לקבל את הראשית אליו מיד. הביאלה רבי היה מאוד מזהיר להתחיל את היום בלימוד תורה ותפילה כי זה כמו ביכורים, ולפי תחילת היום ככה הולך כל היום, והיצר הרע מתגבר על האדם דווקא בשעות הבוקר כי הוא יודע שאז אתה הולך להודות להקב"ה על שהחזיר נשמתך לך, וממילא היצר הרע מחפש דווקא את השעות הבוקר ואז לטמטם את הלב ואת המוח בהרהורים ובהסתכלות כי זה מבלבל את המוח בשעת תורה ותפילה, והעיקר מחשבות זרות מגיעים בשעות הבוקר. היוצא לנו שאדם צריך לחפש לתת את הראשית להקב"ה ולחפש בכל יום טוב את הסדר העדיפויות, ואז אנחנו יודעים מה הוא רוצה מהיום טוב הזה.

הגלות הוא העיקר ולא הגאולה

כתוב וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, לכאורה למה צריכים לדבר ממצרים ולמה לא לדבר מהגאולה, אלא וזה עצמו גודל החיוב בסיפור יציאת מצרים, וזה בכוונה כי לילה זו הוא התחלת בני ישראל כנ"ל. והכל תלוי איך אתה מתחיל את היום. וזה שאיתא ראש השנה למלכים, גם כן לקבלת מלכות שמים כמו שכתבנו במקום אחר. הבית אהרן אומר חודש תשרי זה בריאת העולם הגשמי וחודש ניסן זה בריאת העולם הרוחני, א"כ ואיך קבלנו את זה, דווקא מיציאת מצרים ועל ידי שמספרים מלבן ופרעה וכל מה שהיה שם, בזה אני מראה שהראשית שלי הוא לא הגשמי אלא הרוחני, וכל הרעות שבעולם מגיעים להכניע את האדם ולשנות את הסדר העדיפויות שלו שהיה לו עד עכשיו, והעיקר לדעת שהגלות זה העיקר ודרכו מגיעים לגאולה.

בניסן חוזרים להיות שפלים ונכנעים

וזה לחם עוני להיות שפל ונכנע. הבעש"ט הק' אמר אחרי שהשגתי את כל השגותי אני טיפש ומאמין. דהיינו כל שנה אנחנו חוזרים לפסח ולמצב שהיינו במצרים שהיה אז לחם עוני והיינו שפלים ונכנעים. ראש השנה בקבלה נקרא דרמיטא שזה אומר שחוזרים מאיפה שהתחלנו, אותו דבר ניסן חוזרים להיות שפלים ונכנעים בחזרה.

על ידי מצרים הגענו למעלות אחר כך

כי באמת אחר יציאת מצרים לכאורה למה אנחנו מדברים על מה שהיה היסטוריה ולא משהו של עכשיו, אלא הלכנו למדריגות גבוהים ביותר לקבל התורה כו', מדברים שם על המן ועל קבלת התורה ועל בנה בית הבחירה א"כ למה מדברים גם על כי במקלי עברתי את הירדן הזה, כסדר המעלות טובות שלמקום עלינו כו', ובשביל מה אנחנו מביאים גם את המצות, אלא הבעש"ט הק' אמר מה ההבדל בין לישון על המיטה או על הריצפה, אלא מהריצפה לא נופלים ומהמיטה נופלים, אבל אנו שמחים בהתחלה זו שהוא קבלת העול מלכות שמים, שזה הביאנו לכל המעלות אחר כך.

העיקר לדעת כמה שפלים אנחנו וכמה אנו לא יכולים שום דבר

והיות שקבלת עול מלכות שמים היה כזה עוצמתי שזה הביא אותנו לכל המעלות אחר כך. ובלי העוצמה בקבלת מלכות שמים לא היינו מגיעים לכל המעלות אחרי זה. אדם שרוצה רק גאולה אז ברגע שנהיה משוחרר אז כבר לא מעניין אותו שום דבר ומרגיש משוחרר והולך הלאה, אבל אדם שחי את הגאולה כדי לדעת עד כמה רע הגלות ועד כמה שפל ונכנע אנחנו ועד כמה אנחנו לא יכולים שום דבר, אז הקבלת עול מלכות שמים הוא הרבה יותר עוצמתי ויותר תמיד ויותר אתה מחפש בכל דבר את הרוחני ולא את הגשמי.

יש ראשית של הגויים וראשית של בני ישראל

אבל יש שתי סוגי ראשית, אמרנו אתמול שמיצחק התחיל הפרדה, שעשו קיבל את הר שער לרשת אותו ויעקב אבינו ובניו ירדו למצרים, לכאורה אם לעשו נתנו מיד את הר שער למה לא נתנו מיד ליעקב את ארץ כנען ולמה היינו צריכים לעבור לפני זה את מצרים. אלא השאלה מה אתה מחפש שם עשו חיפש את הגשמי ואת הגוף ואת הגאולה בלי הגלות, אז נותנים לו את היש והוא מגביר אותו כל הזמן והולך לו, אבל יעקב אבינו ידע שארץ ישראל הוא לא גשמי אלא רוחני שעיני ד' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה, הקב"ה אמר שאני צריך להביא אותך למשהו יותר רוחני, וכמו הכסף וזהב בצורה הגשמית שלהם הם מלא חלודה ולא שווים כלום וצריכים לעבוד קשה כדי להגיע לחשיבות שלו, וככל שאתה יודע את החשיבות אתה מזכך אותו יותר ויותר, אותו דבר במצרים שם קבלנו את הזיכוכ.

ראשית של עמלק היה בשביל קמחא דפסחא

אבל עשו הוא עמלק והלך ישראל לשער הוא לא מעניין לו גלות והוא הלך להשקיע את הראשית שלו איפה אפשר להוציא משם כסף ולקבל יותר קמחא דפסחא כבוד עצבים וכל הדברים שהם בחינת עשו, ראשית גויים עמלק כמו שאנחנו מחפשים את הראשית להקב"ה גם לעמלק להבדיל יש לו ראשית, ומה מוביל אצלו ומה החשיבה שלו לחפש יותר צמצום ויותר ניתוק, ואיך אפשר לדעת האם הראשית הוא בשביל קשר בורא או שזה בשביל ניתוק, אלא ואחריתו

עדי אובד יראת ד' טהורה עומדת לעד וברגע שהראשית היה עם כוונה אחרת זה לא עומדת לעד, יש שתי אנשים שנדחפים להרבי אחד שמחפש את החיצוניות שלו ברגע שזה נעלם אז גם הוא נעלם ואחד שחי פנימיות אפילו שהחיצוניות הלך אבל הפנימיות נשאר לעולם.

אדם שחי עם הקב"ה לא משנה מי הראשון ומי אחרון

וכתיב ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד, כי תחת בני ישראל הוא הראש לכל האומות, כל אחד יש לו ברירה או לחפש את החיצוניות שזה עמלק ולחפש מי הראשון ומי אחרון, או לחפש פנימיות ואז לא אכפת לי כלל מי הראשון ומי אחרון העיקר שאני יכול לחיות עם הקב"ה, ר' אשר אמר שיש כל מיני מקומות שמציעים לנו דרכים בעבודת השם ואיך אפשר לדעת מה צודק, אלא אפשר לראות את זה אצל זקנים אנשים שלא הולכים בדרך בשנים האלו הם כבר לא מתפקידים ומי שהולך בדרך אז מתחיל לחיות.

המן חי את הכמות ומרדכי את האיכות

אבל הוא מקבל כוח ראשיתו לעצמו להתגאות ולפרוק מעליו עול מלכות שמים ולכך אין לו אחרית, ובני ישראל רשין בתחילתו כו' ויש להם אחרית טובה, כתוב כל שנה שרשה בתחילתה מתעשרת בסופה ממילא יהודי הוא מוכן להיות בהתחלה בהכנעה ובשפלות ולחפש קבלת עול מלכות שמים הרבה יותר, ואז יש לו אחרית טובה. וזה שהועילה מנחת העומר בימי מרדכי ואסתר כו'. אז הגיעו המן ומצא את מרדכי ושאל אותו מה אתה לומד, ענה מרדכי עומר, שאל המן מה זה אומר, ענה מרדכי שאצלנו אנחנו נותנים כל דבר להקב"ה ובכל דבר מחפשים את הקב"ה, ואז אמר המן שהעומר שלכם ידחה את עשרת אלפים כיכר כסף שלי, אני מסתכל על הכמות ואתם מסתכלים על האיכות שזה הראשית, ואז אמר שהראשית שלכם דחה את הכמות שלי.

אדם חי עם הסכנה לא נופל

איתא בשפ"א (כי תבוא תרל"ד) וכל דבר בראשיתו צריך שמירה. ר' אשר היה אומר שצריכים לחיות עם הסכנה. היה אדם שאמר לר' אשר כדי להגיע להתלהבות בעשיית מצוה לוקח קצת זמן ועד אז יש לי זמן לנטרל את מחשבות זרות, אבל ברגע שמישהו מרגיז אותי אני מיד בוער מרוב כעס ואין לי זמן לעצור את עצמי. ענה לו ר' אשר תסתכל ממול יש אדם שמתקן גג רעפים איך הוא לא נופל מהגג הרי זה משופע ולא ישר, אלא הוא חי את הסכנה שלו שכל שנייה הוא עלול ליפול משם וממילא הוא מאוד נזהר, אותו דבר אם אתה תחיה את הסכנה שלך שאתה בעצם כעסן גם אתה לא תיפול, זה שאתה נופל הסיבה הוא שאתה חושב שאתה כבר לא כעסן יותר ודווקא שם אתה נופל.

צריכים שמירה על הראשית

ועיקר שמירה הוא לא מתי כשזה כבר בוער אלא הרבה לפני תחיה את הסכנה שאתה עלול ליפול כל שנייה. כי בתחילה שבא הדבר מן השורש אל האדם עומד לחסרון, ילד ביום שנהיה בן שלוש שומרים עליו, וגם כי כל המקבל צריך שמירה שלא יבוא לידי גבהות, וזה הכוח של ביכורים. הבעש"ט הק' אמר המתקת דינים בשורשם, דהיינו ברגע שאדם חי שכל כאב וכל הרעות הוא להכניע את האדם, וחי את החטאתי ואת המכאובי נגדי תמיד אז הוא מגיע לשויתי ד' לנגדי תמיד, וזה כמו ניתוח שהרופא אמר שאין ברירה וצריכים לנתח אותך, אבל

יש שאלה האם אתה מפחד מהמחלה או מהניתוח, אדם שמפחד מהניתוח המחלה יבוא ויישאר שם, העיקר לפחד מהמחלה ואז הוא יעשה את הניתוח בלי בעיה.

דברי המדרש על התרומה שנאבדה בבית הקברות

ובמדרש משל לכהן שנאבדה תרומתו בבית הקברות כו'. וז"ל המדרש: אמר רבי שמעון גדולה חיבתן של ישראל שנגלה הקב"ה במקום עבודת כוכבים שהקב"ה הגיעו למצרים שזה מקום של גויים, ובמקום טינופת ובמקום טומאה בשביל לגאלן, משל לכהן שנפלה תרומתו לבית הקברות, אומר מה אעשה, לטמא את עצמי אי אפשר, ולהניח תרומתי אי אפשר, מוטב לי לטמא את עצמי פעם אחת וחוזר ומטהר ולא אאבד את תרומתי. כך אבותינו היו תרומתו של הקב"ה, הקב"ה מתוך שבעים אומות בחר בנו ואנחנו הראשית שלו ואנחנו התרומה שלו והקודש שלו, שנאמר קדש ישראל לדי' ראשית תבואתה וגוי', היו בין הקברות, שנאמר כי אין בית אשר אין שם מת, ואומר ומצרים מקברים, אמר הקב"ה האיך אני גואלן, להניחן אי אפשר, מוטב לירד ולהצילן שנאמר וארד להצילו מיד מצרים.

אדם שחי עם הקב"ה מוציא בזה את התרומה מבית הקברות

דהיינו יהודי בכל מצב שהוא נמצא בכל כאב ובכל פרשת דרכים העיקר הוא לחיות עם קודש שזה סיבה ולא מציאות וקשר בורא, וברגע שאדם חי עם הקב"ה אז הוצאת את התרומה מבית הקברות, הקליפה הוא בית הקברות והמסובב שמסבב את הסיבה הוא התרומה שצריכים להוציא משם מבית הקברות ולגאול אותו.

רק בני ישראל הם ראשית

כי בני ישראל הם מיוחדין להשי"ת, שבכל דבר הראשית להקב"ה, רק בני ישראל הם היחידים שנותנים את הראשית להקב"ה כי גוי לא עושה את זה, ובני ישראל הם הראשית מכל העולם בכללו כמו שכתוב חלק ד' עמו. בני ישראל הם חלק אלוקי ממעל ממש גוי לא מגיע לזה כלל.

ביציאת מצרים נהיה תיקון לכל העולם

וקודם יציאת מצרים היה נסתר זה בגלות, והיינו מעורב בתוהו ובהו והיה הסתר, והיינו כמו ילד במעי אמו, והיו מעורבין, כענין שכתבו חז"ל ב' אלפים תוהו כו', עד קבלת התורה היה תוהו שהכל היה בבלבול. שמקודם שנבחרו בני ישראל לא היה העולם מתוקן רק תוהו, ובגלות מעכשיו מתחיל שתי ראשית, הגויים נוטלין הרשעים הראשית כמו שכתוב היו צריה לראש, והם חושבים שמעכשיו יכולים לעשות צרות ולהשתלט על בני ישראל, והם חושבים שאפשר לדרוך עליהם עוד יותר. וביציאת מצרים היה תיקון לכלל העולם על ידי שנבחרו בני ישראל להשי"ת, עד אז היו יכולים לדרוך על אנשים עד שמוחקים אותו לגמרי, יציאת מצרים נתן את הכוח שאשכון את דכא רוח נשברה, ודווקא משם אפשר לגלות את הקב"ה.

עיקר יציאת מצרים הוא לבנות את הנפש

דהיינו צריכים לקחת את יציאת מצרים לא כדי להתפטר מגלות וללכת הלאה אלא בשביל לבנות את הקשר הנפשית שלנו עם הקב"ה, ואז יציאת מצרים לא נגמר אז אלא שזה נמשך עד עצם היום הזה. לכן כתיב במדרש שז' ימי הפסח נגד ז' ימי בראשית, עיין שם.

על ידי העשר מכות מגלים את עשרת הדברות

וכן הגיד מו"ז ז"ל בענין עשרה מאמרות ועשר מכות ועשרת הדברות כו' עיין שם. יש עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ואח"כ יש עשר מכות ועשרת הדברות, דהיינו בעשרה מאמרות אז הקב"ה עשה יש מאין, אבל איך מגלים את הקב"ה בתוך היש, אלא בשביל זה היה עשר מכות שעל ידי המצרים בני ישראל קיבלו זיכוכ ואז אפשר להגיע לשורש של כל דבר שזה עשרת הדברות שזה אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, משא"כ גוי הוא לא עבר את העשר מכות ממילא הוא נשאר עם הראשית שלו לחפש את הגשמי ואת הגוף ואת הגאולה, יהודי יש לו כוח בשביל ישראל שנקרא ראשית ובשביל התורה, יהודי יכול למצוא בתוך כל דבר את התורה.

יהודי יש לו כוח להיכנע לעצמו ולדורות ולכל העולם

וזה עצמו פירוש הזוהר הק' שהדיבור היה בגלות, שלא היה ניכר מי הוא בעל הבירה, ושהקב"ה מנהיג העולם, ואמר פרעה מי ד' כו'. וברגע שיצאו ממצרים אז ד' ימלוך לעולם ועד. וביציאת מצרים היה התיקון להיות מסודר הכל כפי רצון הקב"ה, והראשית בראש להשי"ת. יהודי יש לו כוח הכנעה לקבל עול מלכות שמים שלימה, ולא רק לעצמם אלא לכל הדורות הבאים אחריו ולכל העולם שיכירו וידעו כל יושבי תבל. ואלו שיצאו ממצרים ראו שכל דבר צריך להיות בכיוון של הפנימיות ואז בכל מקום שבאים מוחקים את החיצוניות ושם יתפרדו כל פועלי און.

בליל הסדר מגלים את האמת שנהיה ביציאת מצרים

ויש לומר, זה שקורין ליל פסל סדר, ושמעתי מאמו"ז ז"ל טעם להודיע שיש גם לניסים סדר מיוחד כדברי המהר"ל ז"ל. שאומר כמו שיש סדר לניסים יש סדר לטבע. ולדברינו הנ"ל זה הסדר אמת שנעשה ביציאת מצרים, בליל הזה מגלים לנו על ידי המצה שתינוק שיודע להגיד אבא שיודע לאכול חיטה שזה נותן לך כוח להגיד בכל דבר אבא. בהתחלה זה היה בהסתר שהיה עשרה מאמרות אבל על ידי העשר מכות מגלים את הקב"ה בכל מקום בעולם. מה שמקודם היה הכל מעורב ולא היה העולם מסודר כנ"ל, בהתחלה היה בלבול וזה בגלל שאתה לא חי עם הקב"ה, וברגע שיצאו משם אז נהיה סדר. וכל בריאת העולם היתה על זה כמו שאיתא בשביל בני ישראל שנקראו ראשית תבואתו. כמו שכתוב עם זו יצרת לי תהילתי יספרו. והעיקר לראות את הקב"ה בכל דבר וזה נקרא הצלחה מלשון וצלחו את הירדן.

שיעור ה'

יום ה' יב' ניסן

קושית הזוה"ק על הבטחת הקב"ה לאברהם אבינו

איתא בשפ"א (פסח תרל"א - ליל ב') בזוה"ק כמה פעמים קושיא זו מה שהשי"ת משבח עצמו ביציאת מצרים, הלא הבטיח לאבותינו, וכתב נ' פעמים בתורה הוציאך מארץ מצרים כו', לכאורה מה זה השבח שהקב"ה משבח את עצמו עם זה, אני ד' המוציא אתכם, אבל הלא הקב"ה הבטיח לאבות הקדושים ואמר להם שנכון שהוא מכניס אותנו לשם אבל גם הולך להוציא אותנו משם, א"כ מה השבח הלא הקב"ה רק מקיים מה שהבטיח.

דברי הזוהר הק'

ותירץ כי היה מסטרא דיובל שנת החמישים עלמא דחרות, עיין שם. ועדיין צריך ביאור. וז"ל הזוהר הק': אמר רבי אלעזר, וכי מאן דאית ליה עבדא מי שיש לו עבד, ואפיק ליה לחירו משעבודיה והוציא אותו מעבדות לחירות, אית ליה לרבניה לשבחא גרמיה במפקנותא לחירו לעבדיה וכי צריך הקב"ה לשבח את עצמו בזה, וכי קודשא בריך הוא דאמר לאברהם כי גר יהיה זרעך וכו' אית לשבחא גרמיה כמה זמנין אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

תירוץ הזוהר הק'

אמר ליה רבי שמעון הכי הוא ודאי אכן אדם שרק מקיים את דבריו לא צריך לשבח את עצמו בזה, אלא אבל הכא לא משבח קודשא בריך הוא גרמיה דאפיק לון מן גלותא הקב"ה לא משבח את עצמו כי הוא הוציא את בני ישראל ממצרים, אלא חמשין זמנין אדכיר באורייתא יציאת מצרים לאשתמודעא בדרגא דאפיק לון דאיהו יובלא, אלא שזה משנה איך הוא הוציא אותם משם שזה היה מסטרא דיובל. דאתמר ביה יובל היא שנת החמישים שנה, ואינון חמשין תרעין דבינה דאתמסרו למשה מסיני בר חד דלא אתמסר ליה, ובגין דא אדכיר חמשין זמנין באורייתא יציאת מצרים. דהיינו השבח הוא איך הם יצאו.

הקב"ה הכניס אותם לשערי קדושה

ובזוהר חדש איתא: אמר ליה תא חזי ברי, קב"ה לא אתני עם אברהם אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא, הקב"ה התנה עם אברהם רק שיוציא אותם ממלכות לפרעה לחירות עולם, דודאי ישראל כד הוו במצרים אסתאבו ואתטנפו גרמייהון בכל זיני מסאבו, ברגע שהיו שם התלכלכו בכל מיני לכלוכים, עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא, והיה שם במ"ט שערי טומאה, וקב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין, ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון, מה דלא אתני עם אברהם אלא לאפקותהון ממצרים, הקב"ה התנה עם אברהם רק להוציא אותם ממ"ט שערי טומאה אבל להכניס למ"ט שערי קדושה על זה כבר לא היה שום תנאי כלל, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון. ועשה להם הרבה יותר ממה שהבטיח להם.

להכניס אותנו לקדושה לא היה בתנאי

וזה העניין לומר ספירות העומר שכל יום אנחנו יוצאים מעוד טומאה שהיינו שם עד שמגיעים לקבלת התורה שאז אנחנו לגמרי בקדושה, וזה לטהרנו ולקדשנו מטומאותינו ומקליפותינו. א"כ היוצא לנו שהקב"ה רק הבטיח לאברהם אבינו להוציא אותם ממ"ט שערי טומאה אבל להכניס אותם לקדושה על זה כבר לא היה תנאי וממילא השבח עולה על זה.

עיקר השבח הוא על הגלות ולא על הגאולה

יש לומר כי באמת כל הגלות במצרים היתה רק לטובת ישראל, וכמו שכבר אמרנו שעיקר השבח הוא על הגלות ולא על הגאולה, וצריכים לדעת שגלות זה הזדמנות ודרכו אדם מכיר מה זה גאולה, ורק אדם שעובר גלות הוא יכול לדעת מה זה גאולה, יתרון האור מן החושך רק אחרי שעברת חושך אז אתה יכול להעריך את האור, גלות יש לו יתרון שזה מכניס לך הכנעה שפלות ומצב של כי במקלי עברתי את הירדן הזה ומכניס אותך להכרה לדעת בדיוק מי אתה ואיפה אתה בעולם ולחיות את חטאתי ומכאובי ולהגיע לשויתי ד' לנגדי תמיד, ולדעת שאנחנו בעצם במצרים כל הזמן וברגע שאני לא שם כי הקב"ה הוציא אותנו משם. דבר ראשון שהעיקר זה הקבלה וככל שאדם חי את הסכנה שלו יותר אז הוא מקבל את הקב"ה הרבה יותר עם כל הכוח ולא מוותר על זה, ולא יהיה בה שום מיעוט, ודבר שני אז יש לזה המשכיות לדורות הבאים, ודבר שלישי שזה נצחי וראשית בכל דבר אנחנו מחפשים את קשר בורא, אנחנו נמצאים בעולם ולא נמצאים שם.

מהו הכוונה ברכוש גדול

ולאשר כי השי"ת הבטיח לאבות כי יצאו ממצרים ברכוש גדול. מה הכוונה ברכוש גדול, בפשטות הכוונה על כסף ממש. **האמרי יוסף** אומר שהכוונה הוא משהו אחר, אדם שהיה לו כאבי שיניים והכניסו אותו לגלות לארבעה מאות שנה כשיצא משם הפסיק לו הכאב הנורא שהיה לו אז. כל צער או צרה שיש לאדם זה בחינת מצרים שלו, אבל הקב"ה לא הסתפק רק בכאב קטן אלא הכניס אותנו עמוק עמוק במ"ט שערי טומאה במצרים והיה מצב של ולא יכלו להתממה והוציא אותנו משם. לכאורה למה הקב"ה היה צריך להכניס אותנו לכזה מקום שפל היה יכול לפטר את זה בציפורן חודרנית ולגמור עם זה ובשביל מה צריכים כ"כ קשה לעשות לנו, אם ח"ו לא יהיה קוגעל בצל לשבת אנשים כבר משתגעים לגמרי, ובשביל מה היה צריך מ"ט שערי טומאה.

כשהגוף מתעקש נוצר כאב עצום

אלא העיקר לא היה בשביל הכאב אלא כי הקב"ה רוצה שתרגיש שחסר לך משהו ואז הוא יכול לתת לך, העיקר הוא לא הכאב אלא הקב"ה רוצה לתת לך שיא קדושה אבל אתה צריך לפני זה להפוך את הגשמי לרוחני ואת הגוף לנפש אבל הגוף מתעקש לא להתהפך לנפש וזה הכאב שיש לך באותו זמן, וכמו שאמרנו כמה פעמים גם במחסר ככל שאתה עומד יותר על שלך אתה מרוויח יותר וככל שאתה פחות עומד אתה מפסיד, הכאב הוא לא מהמצב שלך אלא הפוך היות שאתה לא מסכים לתת הכנעה ממילא יש לך כאב, וברגע שתסכים לתת הכנעה לא יכאב לך יותר.

אדם צריך לזהות בתוך הכאב הארה חדשה משמים

ומה דוחף את האדם להסכים לתת הכנעה, אלא אדם צריך לזהות שבתוך הכאב הקב"ה רוצה לתת לו הארה חדשה שלא היה עד עכשיו, אבל הגוף מתנגד ואדם מרגיש לא יכול ולא מסוגל, אבל אדם צריך לדעת שהקב"ה נותן לך כוח לעמוד בזה, וגם הקב"ה רוצה עכשיו להביא משהו שלא הייתי יכול לקבל בלי זה כי זה לעומת זה עשה אלוקים, כל פעם שיש קדושה מגיע מול זה טומאה, אם הקב"ה היה מכניס אותנו רק בשער אחד של טומאה היינו יכולים לקבל רק שער אחד של קדושה ולא יותר, אבל קבלת התורה הקב"ה רצה להכניס אותנו לחמישים שערי קדושה ואז היה חייב להכניס אותנו למ"ט שערי טומאה ואז להוציא אותם הקב"ה נותן לנו משהו עוד יותר שזה נ' שערי קדושה ואז אפשר להוציא אותם משם.

אין מושג של אחר כלל

לזאת עשה השי"ת שיהיו במצרים במדריגה התחתונה מאוד, למה כי הקב"ה רוצה להביא לנו את הרכוש גדול שזה הכי קדושה שיכול להיות. אבל הסכנה הוא שאדם יכול להישרב שם כולם עשו תשובה חוץ מאחר, וברגע שאדם מתחבר להקב"ה ומשנה את כל ההסתכלות שלו וחי שיש הקב"ה בכל מקום בעולם אפילו בתוך ההסתרה, אז הוא חושב שהוא אחר אבל אין כזה מושג של אחר כי היות שאתה יהודי אתה עם כולם, וברגע האמת של מסירות נפש אז אפילו היהודי הכי שפל ימסור שם את נפשו.

ככל שיש סכנה יותר מרוויחים יותר

דהיינו שזה חרב המתהפכת מצד אחד אין שם כלום ומצד שני צריכים להאמין שיש שם הכל והזדמנות, אבל ככל שהסכנה שלך יותר אז מגיעים יותר, וכן בביזנס זה הולך ככה אדם שמחפש כל היום הנחות והטבות וקמחא דפסחא אז הוא לא יכול להתפתח אף פעם, אבל העיקר ללכת עד הסוף במסירות נפש ורק ככה מרוויחים כסף, אדם שרוצה להיות עצמאי לוקח על עצמו עוד יותר ריזיקה, ככל שאדם נכנס יותר לסכנות מרוויח בסוף הרבה יותר, וכן בעבודת השם אדם שמסכים לוותר על עולם הזה יגיע יותר לעולם הבא אבל אדם שלא מוכן לוותר על עולם הזה לא יגיע לרוחניות, הקב"ה הכניס אותנו למ"ט שערי טומאה כדי לתת לנו אח"כ מ"ט שערי קדושה.

רק הקב"ה יכול להוציא אותם ממצרים

כמו שאמרו ז"ל כי כבר היו במ"ט שערי טומאה, וז"ש אלו לא הוציא הרי אנו כו', דהיינו הגיעו למצב שרק הקב"ה יכול להוציא אותנו משם, ואפילו שהיה שולח לשם מלאך היה נשאר שם, בלי הקב"ה לא היינו רואים לא שליחות ולא מלאך ולא סיבות אלא היה צריך להיות אני ולא מלאך אני ולא שרף, **כי היו משוקעים בשער הנ' בטומאה שאינם יכולין להיגאל עוד**, הכוונה שאינם רוצים ולא שאינם יכולים, ברגע שאדם מאבד את הרצון ואת הטעם בעניין ונכנס כבר לאדישות אז הוא באמת לא יכול, אבל לא יכול מגיע מלא רוצה כי אדם עשה לעצמו מהלך שאתה בעצמך עשית הסתר לעצמך שעונותי השיגוני ולא יכולתי לראות.

על ידי רווח והפסד משנים חשיבה

אבל אדם צריך להאמין שיש שם רווח ואז ישנה את החשיבה שלו ואת הרצון שלו ואת ההסתכלות שלו על כל דבר, רווח והפסד משנה את ההסתכלות של אדם, אבל אמונה הוא כ"כ מוסתר בשבילו ובעולם הזה הוא רוצה משהו יותר מוחש ויותר מופשט, וברגע שאדם נכנס לפגמים יותר ויותר אז הוא מכסה את עצמו כל הזמן יותר ויותר, וממילא אינם יכולים להיגאל עוד דרך המלאך וחייבים את הקב"ה שיוציא אותנו משם.

הקב"ה היה חייב להכניס אותנו למ"ט שערי טומאה

וברגע שהקב"ה הכניס אותנו למ"ט שערי טומאה הוא חייב להוציא אותנו משם, ובשביל להוציא אותנו היה צריך לעשות כל המ"ט שערים, כי אם היה מוציא אותנו רק מעשר שערים את השאר לא היינו יכולים לעשות לבד כי אנחנו כבר רוצים להישאר שם, והיה חייב לתת לנו את כל המ"ט שערי טומאה ולהוציא אותנו מהכל ואז היה יציאת מצרים, ואיפה שאדם חי אינו מושג שם זה יציאת מצרים, וברגע שאדם נמצא בסערה הוא בגלל שנמצא בזה לעומת זה ועכשיו הוא יבוא לראות את הקב"ה עוד יותר, וברגע שחוזר לעץ החיים ומגיע לני שערי קדושה אז הוא מתחיל להבין שתכלית הידיעה לדעת שאינו יודע, ושם אין להם אחיזה ושם אפשר לצאת ממצרים.

היום יש לנו ניסיונות שלא היה פעם

איתא בשל"ה הק' ואלמלא סיוע שמים שסייע לישראל במצרים, כמעט נשתקעו בטיט היון בתוקף הקליפה הטמאה אשר גברה ושלטה עליהם, עד שנכנסו בתוכה עד מ"ט שערים ומדריגות הכלולים בה, כי כמו שיש מ"ט פנים טהור כן יש מ"ט פנים טמא, ואילו לא נתעורר עליהם מ"ט פנים טהור, על ידי שהקב"ה האיר לנו נ' שערי קדושה, עדיין אנו ובנינו ובני בנינו וכו', היינו יכולין להסתובב עם שטריו מעל ובעקיטשע ולהיות עסוק עם כל הדברים הנשגבים אבל למעשה אנחנו במצרים ממש. לכן בחיפזון יצאו למען לא יכנסו בבין הני של טומאה, מה שלא יהיה כן בגאולה העתידה, כי לא בחיפזון תצאו, היות שהקב"ה רוצה להכניס אותנו לשער הני של קדושה וממילא לפני זה מכניס אותנו לשער הני שבטומאה וזה המצב שלנו היום, ואנחנו רואים באמת שצף כאלו ניסיונות בשנים אחרונות שלא ראינו אבותינו ואבות אבותינו אבל זה הקדמה לשער הני של קדושה. והקב"ה לא עושה אותנו בחיפזון אלא לאט עד הגאולה העתידה.

אדם שחי עם הקב"ה הוא בחינת ארץ ישראל

כתוב בתורה וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש. הקב"ה הולך כאן לא רק להצילו מיד מצרים אלא גם להעלותו משם, כי כמו שאני הכנסתי אותך לכה מקום עמוק אני מוציא אותך משם ג"כ, אבל למה התורה היה צריך להזכיר מיד אח"כ את הכנעני וכל השבעה אומות, אלא לדעת שגם שם הם הולכים להיות כי כל מקום יש זה לעומת זה, רק שם זה עיני ד' אלקיך בה ואפשר לחיות שם עם הקב"ה, במצרים שם אי אפשר לחיות עם הקב"ה, ואדם בכל מצב שהוא אם הוא חי גאט הוא בחינת ארץ ישראל, וכמו שמצאנו אצל צדיקים שארץ ישראל נמשך אליהם ממש.

קושיית האור החיים הק' על זמן הגאולה

וז"ל: ואומרו ולהעלותו מן הארץ, פירוש כשיגיע זמן הגאולה מכאן ועד י"ב חודש אעלה אותו מן הארץ וגו'. לבל יתעכב שם עוד אפילו בלא עינוי, לכאורה היה הקב"ה יכול להביא פרעה חדש שיהיה טוב לבני ישראל, ושייתן לכולם חופש וקצבת ילדים והטבות, וכבר אין פרעה, אבל הקב"ה אמר שצריכים להוציא אותם משם מיד בלי שום עיכוב כלל, וטעם שלא העלה אותם תיכף ומיד, הוא לצד שעדיין לא הגיע זמן הגאולה אשר קצב ד', ואם תאמר ומה בכך אם היה ד' גואל אותם קודם זמן זה. עוד למה ד' הוציאם בזבולא בתרייתא בזמן שאם היו מתעכבים קצת היו נלכדים עד שהוצרך למהר ולא יכלו להתמהמה, והיה לו להוציאם בזמן מרווח. ולמה היה צריך להוציא אותנו במ"ט ולא במ' קצת לפני זה.

אם היו יוצאים לפני זה היו מפסידים את הברור

הנה למה שקדם לנו כי עיקר הגלות הוא לברר הניצוצות שנטמעו בני' שערי טומאה, אנחנו צריכים להיפגש עם הטומאה ולדעת שגם שם ידך תנחני ואני צריך לראות אותך במקומות הכי נמוכים שיכול להיות, וכמו שצינתי דבר זה כמה פעמים, בזה יניח דעת בב' השאלות, כי אם היה מוציאם קודם זה היו מפסידים ברור החלק ההוא. והיו מכירים את הקב"ה רק במ' ולא במ"ט שערי טומאה. כי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, הבעל תשובה פוגש את הקב"ה בכאלו מקומות שהצדיק אף פעם לא הגיע לשם.

בימים אלו כבר נפתח שער החמישים

ותדע שעם ד' השיגו בבחינת כללותם הכלול במשה שנתחס בשם עמו השגת מ"ט שערי בינה, וטעם שלא השיג שער החמישים, הוא לצד שאין המושג אלא בהשתדלות המשיג, ולצד שישראל לא נכנסו בני' שערי טומאה לברר אותו לא השיגו בחינת הקודש שכנגדו. אם הקב"ה היה מכניס אותנו לשער הני' לא היינו יכולים לצאת משם, וממילא הוציא אותנו במ"ט שערי טומאה ונתן לנו את השורש של הני' אבל בפועל לא קבלנו את זה כי היינו רק במ"ט שערי טומאה, ומסביר שבימינו אלו כבר נפתחים השער החמישים ואנחנו צריכים להאמין שגם שם יש הקב"ה. אבל איפה שלא היינו אי אפשר לקבל משם שום דבר. אין לך כאב אי אפשר להרוויח.

רק על ידי התורה אפשר להיכנס לשער החמישים

והבטיחנו כי לעתיד לבוא ישפיע בנו אל עליון תורת חיים שבשער החמישים, ואי אפשר להכניס אותנו לשם רק על ידי התורה שיש לנו, ואפילו שיש לנו את התורה צריכים עוד לחכות אלפי שנים כדי שנבין מה זה התורה, ועכשיו אפשר כבר להיכנס קצת לשער החמישים, והשגתה היא באמצעות הגליות, ובפרט בגלות האחרון אנו משיגים הדבר. ועכשיו כבר מתחילים להכניס אותנו לשער החמישים. וטעם שנסתכנו ישראל במצרים בבירור שער הני', לצד שלא היו בני תורה, משא"כ היום שיש לנו תורה אז צריכים לדעת שהקב"ה נתן לנו את זה ונותן לנו את הכוח לעמוד שם ורוצה למנף אותנו למקום שלא הייתי יכול להגיע בלי זה דהיינו לקבל שער הני' קדושה צריכים לפני זה שער הני' בטומאה.

הקב"ה הכניס אותנו לטומאה כמה שאפשר

מה שאין כן דורות האחרונים באמצעות תורתם ישיגו ליכנס לשער הני' ולהוציא בלעו מפיו, נכון שקבלתם מכות אבל תידע לך כמו חייל שמקבל קליע ברגל מוציא את זה ורץ הלאה אותו דבר יש לך את הכוח כמו צנחנים להיכנס לשטח אויב ולנצח את זה, ורק על ידי הקושי שיש לך אתה רואה שהקב"ה אתך ואז אתה מגלה את הקב"ה גם שם, וזה על ידי התורה ואז ספו תמו בחינת הטומאה. ומעתה כל שהיה ד' מוציא ישראל קודם זמן כל שהוא היו ממעטים הבירור, ממ"ט שערי טומאה והיו מתמעטים במושג, ולזה הוציאם בנקודה האחרונה של מ"ט וקודם שנכנסו לשער הני'. שלזה צריכים תורה, א"כ כמה שהיה יכול להכניס אותנו הכנסנו לשם עכשיו שלום לעולם הקב"ה הכניס אותנו לשער הני' ותחילו לעבוד.

צריכים להודות על מ"ט שערי טומאה

וזה שכתוב ד' אלוקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, זה שהקב"ה הכניס אותנו לשם הוא כדי למנף אותנו ולא שנהיה מכובה מזה, וכל מצב של טומאה הוא הזדמנות ולחשל אותנו ולא לכשל אותנו ח"ו, שכל מה שנכנסו ונשקעו אז כל כך בשערי טומאה היה לטובה, דהיינו בליל הסדר צריכים להודות על המ"ט שערי טומאה שהקב"ה נתן לנו כי זה היה בשביל להרים אותנו, ובעצם הוא סמך עלינו ולקח ריזיקה להכניס אותנו לכזה מקום טומאה אבל ידע שאלו שיחזיקו מעמד שם ויאמינו שם בהקב"ה יגיע למקום מאוד גבוה, נכון שהיה כאלו שבאמת נכשלו שם ונשארו שם, אבל העיקר להאמין שיש הקב"ה בחושך ואז יכלנו לקבל את המ"ט שערי טומאה.

בשבת הבאה יהיה אורות גדולים מאוד

והוא יותר ממה שהבטיח לאבותינו, שהיה די בצרה אחת, שיכאב להם השיניים ושלא יהיה קוגעל בצל לשבת וזה מספיק כאבים שיש בתים שיש על זה מכות רצח, אך כי היה חמישים גאולות כו', והקב"ה ידע שאנחנו צריכים להגיע לכל החמישים שערי קדושה ממילא הכניס אותנו לני' שערי טומאה. וזה שכתוב וחמישים עלו בני ישראל כו' כמו שאיתא בזוה"ק בשלח ובתקונים עיין שם. כתוב בחסד לאברהם שמפורים עד פסח הקב"ה מוציא אותנו כל יום חלק שלושים מיציאת מצרים, ועכשיו בשבת הבאה הקב"ה מוציא אותנו את החלק השלושים ויהיה אורות גדולים מאוד.